

BIBELSTUDIER · 3. KVARTAL 2021

Hvilen i KRISTUS

Syvende Dags
Adventistkirken

HVILEN I KRISTUS

Bibelstudier for 3. kvartal 2021 er udarbejdet af arbejdsgruppen "Arbeitskreis Bibelschule" i Adventistkirkens tyske union – i overensstemmelse med de retningslinjer, der er givet af Generalkonferensen (den Intereuropæiske Division). Emnerne er de samme som i standardudgaven og præsenterer adventisternes kristne tro ud fra et bibelsk fundament på en tidssvarende måde. Materialet har et tydeligt europæisk (tysk) islæt. Det er bygget op omkring én tekst til hver dags afsnit. Teksten understøttes af en kort forklaring, der uddyber baggrunden for teksten, en tanke til fordybelse og et åbent spørgsmål til eftertanke.

HVILEN I KRISTUS

Bibelstudier for 3. kvartal 2021

Forfatter af standardudgaven: Gerald og Chantal Klingbeil

Redaktør for standardudgaven: Clifford Goldstein

Bearbejdelse: "Arbeitskreis Bibelschule"

Redaktion: Rolf Pöhler

© 2021 Saatkorn-Verlag GmbH, Abt. Advent-Verlag

Pulverweg 6, D-21337 Lüneburg, www.advent-verlag.de

Den danske udgave:

Syvende Dags Adventistkirken, sabbatsskoleafdelingen

Oversættelse: Jette og Christian Christiansen

Bibelcitater: Hvis ikke andet er angivet, er bibelcitater hentet fra Bibelen,

Den Hellige Skrifs Kanoniske Bøger (1992), fra Det Danske Bibelselskab

Korrekturlæsning: Robert Svendsen

Grafisk opsætning: Bente Schleder mann

Spørgsmål og henvendelser til Henrik Jørgensen

SYVENDE DAGS ADVENTISTKIRKEN, DANMARK

© 2021 Dansk Bogforlag, Nærum

	INTRODUKTION TIL 3. KVARTAL 2021	4
3. juli	1. Livet i et 24/7 samfund	6
10. juli	2. Oprør i ørkenen.....	14
17. juli	3. Årsager til rastløshed	22
24. juli	4. Den genfundne hvile	30
31. juli	5. "Kom til mig ..."	38
7. august	6. Fred, fryd, familie?	46
14. august	7. Finde hvile i tilgivelsen	54
21. august	8. Helbredende (u)ro.....	62
28. august	9. Sabbatshvile – Guds gave	70
4. september	10. Sabbatshvile – et socialt ærinde	78
11. september	11. Freden bag horisonten.....	86
18. september	12. Den hvileløse profet	94
25. september	13. Opfyldelsen.....	102

Introduktion

Flyveturen havde været begivenhedsløs indtil det øjeblik, hvor kap-tajnen fra cockpittet gav meddelelse om en alvorlig storm. "Spænd venligst sikkerhedsbælterne. Det bliver en ordentlig rutsjetur." Snart begyndte maskinen at ryste voldsomt, mens den kæmpede sig vej gennem stormen. Bagagelågerne sprang op og passagererne sad anspændt i deres sæder. Billeder af en brækket vinge og maskinen, der styrter mod jorden, fløj gennem hovedet. Alle passagerer var anspændt og ængstelige. Alle – undtagen en lille pige, der sad på første række på økonomiklassen. Hun var beskæftiget med at tegne et billede. Af og til så hun ud ad vinduet, når det lynede, men i øvrigt tegnede hun i ro og mag videre på billedet.

Efter en følt evighed landede maskinen endelig ved destinationen. Af lettelse og taknemmelighed klappede passagererne, fordi de var landet i god behold. Den lille pige havde pakket sin taske og ventede på, at folk forlod flyet, da en af de rejsende i forbifarten spurgte, om hun da slet ikke havde været bange. Hvordan kunne hun i dette stormvejr og en rystende maskine dog bevare roen? "Jeg var ikke bange," sagde den lille pige til den overraskede mand. "Piloten i cockpittet er min far, og jeg vidste, at han nok ville sørge for, at jeg kom hjem."

Uro og angst går ofte hånd i hånd. Livet i en verden, der holder de fleste mennesker i ånde døgnnet rundt, kan føre til uro og angst. Hvem kæmper ikke af og til med angst, bekymring og frygt for fremtiden? Der er så mange spørgsmål til fremtiden, og i denne ustabile verden er svarene hyppigt ikke dem, som vi ønsker at høre. Er vi i stand til at overholde tidsfristen eller afdrag og renter eller huslejen? Vil vores problemfyldte ægteskab mon holde til endnu en storm? Vil Gud stadig elske os, selvom vi gang på gang har skuffet ham?

I dette kvartal vil vi direkte gå i clinch med nogle af disse angstsituationer. Hvilen i Kristus er nøglen til det liv, som Jesus lover sine efterfølgere: "Tyven kommer kun for at stjæle og slagte og ødelægge. Jeg er kommet, for at de skal have liv og have i overflod" (Joh 10,10). Hvilen som begreb er indvævet og helt nærværende i den bibelske teologi. Hvilen er forbundet med frelse, nåde, skabelse, sabbat, de dødes tilstand, Jesu genkomst og meget mere.

Da Jesus opfordrede til at komme til ham og finde hvile i ham (Matt 11,28), henvendte han sig ikke kun til disciplene eller urmenigheden. Han så de fremtidige generationer af syge, udmarvede, problem- og skyldbelastede mennesker, der havde brug for at finde vej til hvilens kilde. Mens du læser de ugentlige studievejledninger i dette kvartal, kan du overveje, hvordan du kan finde hvilen i Jesu nærvær. Til syvende og sidst er det vores himmelske far, der har kontrollen i cockpittet og som vil bringe os sikkert hjem.

TYSKE BIBELOVERSÆTTELSER

BB = BasisBibel; EB = Elberfelder Bibel; EÜ = Einheitsübersetzung; GNB = Gute Nachricht Bibel; Hfa = Hoffnung für alle; NeÜ = Neue evangelist. Übersetzung; NG = Neue Genfer Übersetzung; NLB = Neues Leben Bibel; NZB = Neue Zürcher Bibel; SLT = Schlachter-Bibel 2000; SEB = Stuttgarter Erklärungs Bibel

ANDRE FORKORTELSER

SAT = Stuttgarter Altes Testament; WStB = Wuppertaler Studienbibel

1. uge

Livet i et 24/7-samfund

”Min sjæl fortæres af længsel efter Herrens forgårde, mit hjerte og min krop råber efter den levende Gud” (Sl 84,3).

Hovedtanke

I en verden, hvor alting øjensynligt skal gå hurtigere og hurtigere, bliver hvile mere og mere værdifuld. Gud ønsker, at vi skal finde hvile i hans nærhed.

Introduktion

Uret tikkede regelmæssigt og nådesløst. Der var kun to timer til, at sabbatten begyndte. Maria sukkede, mens hun så sig omkring. Hun manglede stadig at rydde op i store dele af lejligheden. Sarah, den yngste datter, lå i sengen med feber, og hun havde lovet at være menighedstjener og være med til at byde folk velkommen i kirken i morgen. Det betød, at de skulle ud af huset en halv time, før de plejede. ”Jeg vil ønske, at jeg kan finde lidt ro i morgen,” tænkte Maria vemodigt.

På samme tid stod Marias mand i kø i den anden ende af byen. Han havde sørget for de ugentlige indkøb, og køen ved kassen var lang. Trafikken var også et mareridt som sædvanligt. ”Jeg har behov for ro og fred. Jeg kan ikke fortsætte på denne måde. Der må da være andet i livet,” tænkte Michael opgivende.

Vores tilværelse styres af myldretid, arbejdstider, lægetider, videomøder, indkøb og skolearrangementer. Inaktivitet opfattes tit som dovenskab. Nogle mennesker arbejder hele året med ferien for øje, hvor de kan flygte fra hverdagens stress og jag i nogle uger, for så igen at blive fanget i det samme hamsterhjul.

Hvordan kan vi finde ro og hvile midt i al den hektiske aktivitet?

Oversigt

Søndag	Udmattet og flad	1 Mos 2,1-3
Mandag	”Mine suk udmatter mig”	Jer 45,1-5
Tirsdag	Hvile i Det Gamle Testamente	5 Mos 31,16; Jos 11,23
Onsdag	Hvile i Det Nye Testamente	Mark 6,30-34
Torsdag	Hvile hos Kristus	Mark 4,35-41
Fredag	Hvileløs og rastløs	1 Mos 4,8-12

Udmattet og flad

1 Mos 2,1-3

Hvorfor skabte Gud en hviledag, før der overhovedet var nogen, der var udmattet?

Hvad kan jeg gøre bedre, for at jeg kan opleve den hvile på krop og sjæl, som Gud ønsker for mig?

Forståelse

Gud vidste, at mennesker altid vil have behov for hvile. Derfor sørgede han helt fra begyndelsen for, at den fik en vigtig plads ved at understrege, at han selv hvilede. "At Gud hvilede er en betydningsfuld tilføjelse til den fuldendte skabelse: skabningen får hvilen som gave i form af en ugentligt tilbagevendende hviledag. Gud helliger den syvende dag. Det vil sige, han erklærer den for sin egen dag, forbeholdt ham. Han velsigner den. Det vil sige, at han lægger sin velsignelse på den helligede dag, ved at skabningen må hvile fra arbejde og fejre samværet med Gud" (SEB 11).

Anvendelse

Burde vi egentlig ikke have meget mere tid til rådighed i en tid, hvor vi har så mange tekniske hjælpemidler? Tværtimod: Forskning peger på, at vi får mindre søvn, og at mange mennesker tyer til stimulanter for at kunne klare hverdagen.

Vedvarende stress kan føre til alvorlige helbredsæssige problemer. Man bør derfor være opmærksom og iagttagende sig selv med kritiske øjne.

Kan du selv vurdere, hvor stresset du er for tiden? Her er et link, der i grove træk kan hjælpe dig til at få et indtryk af det:
forebyggestress.dk/stresstest_3.htm

Refleksion

"Arbejde og hvile hører sammen som øje og øjenlåg"
(Rabindranath Tagore, indisk nobelpristager, forfatter, musiker, filosof m.m.).

"Mine suk udmatter mig"

Jer 45,1-5

Hvordan reagerer Gud på Baruks smerte og lidelse?

Hvordan mon det opleves, når man får et skræddersyet budskab fra Gud?

Forståelse

Man kan være fysisk udmarvet, men man kan også være det følelsesmæssigt. Baruk har nået sin grænse emotionelt. Vi kan se ud fra alt det, vi ved om denne tid, at Baruks klage ikke er en overfladisk jamren. Der er gode grunde til, at han er udmattet og modløs. Der sker mange alvorlige ting, og det vil blive værre endnu.

I denne følelsesmæssigt opslidende tid lader Gud dog ikke Baruk i stikken. "Han afslutter sin beretning (kap. 36-45) med et ord fra Gud, som Jeremias selv har overbragt ham til trøst og opmuntring: I dommen, som Gud fælder over hele jorden (*alle mennesker*), gøres der ingen undtagelse med Baruk, men han overlever" (SEB 962).

Anvendelse

Gud går ind på Baruks lidelser, men han viser samtidig, at han selv lider, når han vil "jævne hele dette land med jorden" (v. 4). På samme måde kan Gud hjælpe os, når vi er udmattede og tømt for energi, for vi har en medfølende Gud.

Refleksion

"Stands, og forstå, at jeg er Gud, ophøjet blandt folkene, ophøjet på jorden" (Sl 46,11).

Hvile i Det Gamle Testamente

5 Mos 31,16
Jos 11,23

I disse vers tales der om to slags hvile/fred (Jos 11,23: "fri for krig"). Hvori ligger forskellene? Er der ligheder?

Hvilken form for fred/hvile længes jeg mest efter?

Forståelse

Ro/fred/hvile er et tema, der går som en rød tråd gennem hele Skriften (fx 1 Mos 2,2-3; 2 Mos 20,11; 5 Mos 5,14; 5 Mos 28,65; 1 Kong 5,18; Job 3,13). Den lange liste af skriftsteder, der omtaler hvile med forskellige hebraiske udsagnsord, hjælper os til at forstå, at hvile har flere aspekter. Vi hviler enkeltvis og kollektivt. Hvile erfarer vi både på krop og sjæl såvel som på det mentale, åndelige og sociale plan. Den er ikke begrænset til nogle få timer eller en enkelt dag.

Selv om døden er en fjende, betegnes den ofte med begreber som hvile og søvn. Det sker også i Guds tale til Moses, hvori dennes død nævnes. Hos Josva var landet derimod *fri for krig*. Det var ganske vist ikke Josva, der havde sørget for fred og ro i landet, men Gud selv.

Anvendelse

I begyndelsen af coronapandemien sidste år oplevede mange i første omgang den ufrivillige ro som meget behagelig. Også døden kan opfattes både som uomgængelig og som forløsning. Ofte er vi ikke selv herre over, hvornår vi hviler.

Hvile i Det Nye Testamente

Mark 6,30-34

Hvorfor opfordrer Jesus sine disciple til at hvile sig i forbindelse med deres missionsaktiviteter?

Hvad har min menighed og jeg selv mest behov for: en bremse eller en motor?

Forståelse

Også i Det Nye Testamente findes der adskillige aspekter af begrebet hvile, der ligesom i Det Gamle Testamente forekommer i forskellige sammenhænge (fx Matt 26,45; Luk 23,56; Hebr 4,4). "Kom med ud til et øde sted, hvor I kan være alene og hvile jer lidt" (Mark 6,31), er en tydelig opfordring. Jesus har omsorg for sine disciple og deres fysiske og følelsesmæssige ve og vel. De er netop vendt hjem fra en udvidet missionsrejse. De er opstemte og vil gerne fortælle Jesus, hvad de har oplevet. Men Jesus standser dem med en opfordring til først at få lidt hvile.

Markus kommer med en forklarende tilføjelse: "For der var mange, som kom og gik, så de ikke engang havde tid til at spise" (Mark 6,31). Også disciplene løber en risiko for at blive overbebyrdet med anliggender i Guds tjeneste og gå fuldstændig op i dem. Jesus minder om, at vi bør være opmærksomme på vores helbred og vores emotionelle velbefindende, idet vi også holder planlagte pauser.

Anvendelse

"Ligesom disciplene er vi i fare for at tabe vores afhængighed af Gud af syne og søge frelse i vores gerninger. Vi må konstant have Jesus for øje og gøre os klart, at det er hans kraft, som gør arbejdet" (Ellen White, *Jesu Liv*, s. 313).

Refleksion

Hvem står især i fare for at blive opslugt af arbejdet for Guds sag? Hvilken form for praktisk aflastning og støtte kan være hensigtsmæssig?

Hvile hos Kristus

Mark 4,35-41

I det ene øjeblik ligger Jesus i en dyb søvn, i næste øjeblik tvinger han naturkræfterne til ro. Hvad siger det om Jesus?

Hvorfor er disciplene bange, efter at stormen har lagt sig?

Forståelse

Så voldsom en storm har disciplene sjældent oplevet. Der er fare for, at båden synker. Hvad i alverden skal de gøre? I agterstavnen ligger der en og sover. Han er stærkere end nogen storm. Har de glemt ham? Til sidst vækker disciplene Jesus. Han får stormen til at lægge sig. Egentlig havde de jo ikke behøvet at være bange, for Jesus, redningsmanden, var jo hos dem. Men disciplene var også kun mennesker.

Anvendelse

Vi er også rædselsslagne, når bølgerne slår sammen over hovederne på os, og vi er bange for at drukne. Det, som vi for kort tid siden frimodigt bekendte os til, er som blæst væk, når vores faste holdepunkt trækkes væk under os, og vi ser ud til at miste fodfæste. Mens vi kæmper for livet, sover Herren.

Mon han virkelig sover? Ønsker han måske at blive vækket af os? Lader han os somme tider komme ud i vanskeligheder, for at vi kan komme i tanker om hans mirakuløse kræfter og henvender os til ham? Svarer han måske, inden vi påkalder ham?

På en pude bag i båden hviler Jesus. I overført betydning kan han endda være en "sovepude" i livets storme, forstået som et hvilested, hvor vi kan føle os trygge og være beskyttet.

Hvordan han helt præcist vil stille stormene i vores liv, ved vi ikke, men vi bør aldrig glemme, at han kun er nogle få skridt borte og i stand til at byde "storm og bølger" trods.

Refleksion

"Men du, som stilled stormen / omkring den spinkle båd,
du ved for al min uro / vel også vej og råd.
Jeg kalder på dig, Mester, / gå ej min dør forbi,
men grib om mine hænder, / gør mig af natten fri!"
(Matt 8,23-27; Gustav Biering 1989, DDS 150).

Hvileløs og rastløs

1 Mos 4,8-12

Kain har dræbt Abel, og dermed er hans røst forstummet. Men den taler stadig: "Din brors blod råber til mig fra jorden" (1 Mos 4,10). Stemmen lever i Kains samvittighed i lang tid.

Når vi vender os fra Gud og forsøger at flygte fra hans nærhed, vil vi forblive hvileløse. Vi prøver at erstatte længslen efter Guds barmhjertighed med materielle ting, menneskelige relationer eller et overdrevent hektisk liv.

I hvor høj grad fornemmer jeg en vis rastløshed i mit liv? Hvad kan jeg gøre for at finde eller genvinde roen og freden? Hvad kan jeg gøre for at hjælpe andre, der er grebet af uro?

Resumé

Der er meget i livet, der kan gøre os urolige og hvileløse. Gud har skabt hvilen, og han ønsker at give os den gennem Jesus Kristus.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

1 Stress er ikke noget nyt fænomen. Men det lader til at blive stadig mere udbredt. Hvordan har I undertiden oplevet det?

2 1 Mos 2,1-3

Hvilken tanke gemmer sig bag det faktum, at sabbatshvilen blev sat i værk, allerede inden mennesket skulle arbejde, og inden synden opstod?

Vi vil gerne have styr på alting. Vi er altid til rådighed. Vi prøver at leve op til idealer, der hverken er realistiske eller kommer fra Gud. Et sådant pres kan gøre os syge. Hvordan kan vi modvirke det?

3 Jer 45,1-5

Prøv at sætte jer i Baruks sted. Hvad er det, der går ham sådan på? Hvilket løfte får han? Hvordan kan vi overføre dette til vores egen situation?

4 Mark 6,30-34

Hvad kan vi lære af dette eksempel fra Jesu og hans disciples virke?

Er det muligt, at man kan være for begejstret og engageret i Guds sag? Hvordan kan det komme så vidt, og hvordan ytrer det sig?

Hvordan kan man finde balancen mellem aktivitet og hvile?

5 Hvordan kan vores menighed blive et "pusterum" for udmattede og stressede mennesker?

2. uge

Oprør i ørkenen

Fjerde Mosebog 11 til 14

Hovedtanke	"Hvis Herren holder af os, vil han føre os ind i dette land og give os det, et land der flyder med mælk og honning. Gør ikke oprør mod Herren! I skal ikke være bange for landets befolkning, dem æder vi! Deres skygge har forladt dem, men Herren er med os. I skal ikke være bange for dem!" (4 Mos 14,8-9).		
Introduktion	Selvom Israel i ørkenen gentagne gange giver op overfor problemer, ønsker Gud at føre sit folk til hvilen.		
Introduktion	Der var gået mere end et år, siden folket havde forladt Egypten. På vej til Kana'an havde de set utrolige hændelser, som Gud i sin nåde havde beredt for dem, og tydelige tegn på Guds nærvær. Det forjættede land lå foran dem. Alligevel har en stor del af israelitterne følt sig forurologet og utilfreds. Årsagerne til dette vil vi i denne uge se lidt nøjere på ved hjælp af begivenhederne fra 4. Mosebog, kapitel 11 til 14. Dermed skal der også slås en bro til vores egne skiftende følelsesmæssige tilstande.		
Oversigt	Søndag	Hvileløs i ørkenen	4 Mos 11
	Mandag	Giv agt! Smittefare!	4 Mos 12
	Tirsdag	Hjertets uro	4 Mos 13,1 til 14,10a
	Onsdag	Forbønnens magt	4 Mos 14,10b-19
	Torsdag	Tilgivelse og konsekvenser	4 Mos 14,20-38
	Fredag	Tro og arrogance	4 Mos 14,39-45

Hvileløs i ørkenen

4 Mos 11

Hvad var grunden til folkets jamren og klagen?

Hvornår har jeg svært ved at have tillid til Guds omsorg?

Forståelse

Opholdet i ørkenen stillede Israels folk på en prøve i udholdenhed, som de gang på gang ikke kunne klare. Knap tre dage borte fra Sinaj klagede de over deres skæbne. "Folket var ikke fokuseret på deres store mål - Jahves frelsesgave - nemlig det hellige land. De vidste på forhånd, at de i ørkenen havde lang vej igen, som krævede målrettethed. De jamrede ikke, fordi de var i en nødsituation" (Horst Seebass, *Numeri*, Neukirchen-Vluyn, 2003, 21).

"Gud kunne lige så let have skaffet dem (israelitterne) kød som manna, men det var til deres eget bedste, at der blev foretaget indskrænkninger i deres kost. Han ville give dem en kost, der passede bedre til deres behov..." (Ellen White, *Patriarker og Profeter*, DB, s. 190).

Anvendelse

Nogle mennesker er hurtige til at klage og lufte deres utilfredshed, selvom det kun drejer sig om små ærgrelser, ubehageligheder, smerter eller skavanker. Mon ikke de fleste kender det? Men diffuse beklagelser fører ikke til noget og kan endog følelsesmæssigt trække andre med ned.

Det ville være bedre at rette vores klager direkte i bøn til Gud og stole på, at han vil høre os. Selvom Gud ikke altid svarer på vores bønner, som vi ønsker det: han ønsker altid at gøre det, der er bedst for os. Det er også nyttigt at minde sig selv om de velsignelser, der allerede er modtaget, i stedet for at pleje negative følelser.

Refleksion

"Den, der klager og jamrer meget, er en elendig dødbider" (Gottlieb Duttweiler).

Giv agt! Smittefare!

4 Mos 12

Hvilken kritik var Moses udsat for?

Hvornår står jeg i fare for at blive misundelig?

Forståelse

Mirjam og Aron kritiserede Moses på grund af hans nubiske hustru, der stammede fra Midjan og havde en mørkere hudfarve. Men der stak noget mere bag: De to søskende følte, at indsættelsen af de 70 ældste svækkede deres krav om at være en del af ledelsen. At Mirjam i vers 1 bliver nævnt før Aron, giver næring til formodningen om, at hun var den ledende i angrebet på Moses.

Moses tog sig ikke af anklagerne. Det gjorde Gud for ham. Han pegede på, at han talte med Moses som med ingen anden profet. Guds reaktion på kritikernes magtsyge var hård og dog samtidig nådig. På denne tid gjorde Aron allerede tjeneste som Israels ypperstepræst. Hvis han var blevet smittet med spedalskhed, ville han ikke kunne træde ind i tabernaklet og tjene på folkets vegne. Moses reagerede hverken krænket eller hovmodigt, men fulgte Arons tryglende bøn om at bede for sin søster.

Anvendelse

"Han (Gud), der har givet mennesker det tunge ansvar at være sit folks ledere og lærere, vil kræve folket til regnskab for den måde, hvorpå de har behandlet hans tjenere. Vi bør ære dem, som Gud har æret" (Ellen White, *Patriarker og Profeter*, s. 194).

Refleksion

"Beundring er lykkelig selvførtabelse, misundelse ulykkelig selvhævdelse" (Søren Kierkegaard [Kierk.XI.198]).

Hjertets uro

4 Mos 13 til 14,10a

Hvordan modtog folket spejdnernes rapporter?

Under hvilke omstændigheder rejses der tvivl om Guds løfter?

Forståelse

Alle tolv spejdere havde fra udgangen af Egypten gjort de samme erfaringer og iagttaget det samme i Kana'an, men kun to af dem drog den rigtige konklusion: Fordi Gud havde lovet at fordrive indbyggerne (2 Mos 33,2), ville landet snart tilhøre israelitterne.

Josva og Kaleb havde bedre argumenter end de ti andre spejdere. Som *høvdinger* (4 Mos 13,2) har de sandsynligvis også kunnet fremføre deres opfattelse på overbevisende måde. Men flertallet lod sig ikke overbevise. Man anså rapporten fra de andre som "sandheden", selv om de modsagde hinanden: "Spejderne havde betegnet landet som frugtbart og rigt og indbyggerne som kæmper, og dette kunne ikke være rigtigt, hvis klimaet var så usundt, at man kunne sige om landet, at det 'fortærede sine indbyggere'" (Ellen White, *Patriarker og Profeter*, s. 196).

Anvendelse

De ti spejdes negative holdning smittede hurtigt af på andre israelitter, der manglede tillid til Gud. Hvordan kan man værgе sig og andre for at blive udsat for lignende negative udfordringer og i stedet for fremme positive beslutninger?

- Udøve en positiv indflydelse på andre
- Ikke tillade, at kritik fører til uhensigtsmæssige beslutninger
- Bevare overblikket og ikke bare lade sig rive med
- Holde fast i sine personlige principper for tro og etik

- _____
- _____

Forbønnens magt

4 Mos 14,10b-19

Hvorfor afslog Moses Guds tilbud?

I hvilke situationer ville jeg være parat til at gå i brechen for andre?

Forståelse

For anden gang (sml. 2 Mos 32,9-10) tilbød Gud at gøre Moses' efterkommere til et folk i stedet for Israel. Igen afslog Moses og bad for Israels beståen. Han argumenterede med, at dets undergang ville vække det indtryk hos de andre folk, at Gud ikke evnede at gennemføre sine planer. Desuden mindede han Gud om hans egne løfter om at være barmhjertig og tilgivende.

Moses' mægling er et eksempel på, hvad Kristus gør for os. Ligesom Gud dengang tilgav folket på grund af Moses' forbøn, så tilgiver han også os på grund af Jesu forbøn og tjeneste.

Anvendelse

Moses henviste i sin bøn til Guds egne ord. Enhver troende har lov til at gøre det samme i dag: "For jeg mindes, at du har sagt: 'Søg min nærhed!' Det vil jeg gøre nu og bede til dig" (Sl 27,8 Hfa-tysk bibeludgave).

Gør forbøn en forskel? Gud vil jo alligevel det bedste for os! Det passer. Dog når vi beder Gud om at tilgive en anden, beder vi ham om at give den anden endnu en mulighed for at træffe et bedre valg. Gud kan sætte sin indflydelse på et andet menneske i bero, indtil han bliver bedt om den. Forbøn kan altså absolut gøre en forskel i andre menneskers liv (sml. Roy Gane, Leviticus, Numbers, Grand Rapids, MI 2004, 616).

Refleksion

"Der må vel findes mennesker, der også beder for dem, der aldrig beder" (Victor Hugo).

Tilgivelse og konsekvenser

4 Mos 14,20-38

På hvilken måde kom børnene til at lide under "fædrenes skyld"?

Hvilken indflydelse har disse vers på mit billede af Gud?

Forståelse

Israelitternes vægring ved at indtage Kana'an fik også konsekvenser for trofaste mennesker som Josva og Kaleb. Børnene og de unge var på samme måde ramt af det forhalede indtog. Det er et eksempel på, hvad det vil sige, at Gud *straffer fædres skyld på børn* (v. 18). Dog indeholdt konsekvensen samtidig også nåde: De af Gud fastsatte 40 år var ikke kun en dommens tid. I dem gjorde den yngre generation erfaringen, som styrkede deres tro og gav dem mod til endelig at indtage Kana'an. Havde Gud valgt fuldstændig at trække sig tilbage fra Israel, ville følgerne have været helt uoverskuelige.

Anvendelse

Gud nægter ikke noget menneske velvillighed og frelse, bare fordi dets forfædre ikke ville have noget med ham at gøre. At nærme sig Gud kan også gøre denne skæbne til skamme. Og at opleve syndens virkning betyder ikke at være afskrevet hos Gud. Løftet om tilgivelse gælder stadig. Moses var på ingen måde fortabt, skønt han blev nægtet adgang til det lovede land på grund af en senere forseelse (4 Mos 27,12-14). Dog til forskel for mange israelitter tog han imod Guds dom og var ham tro hele resten af livet. Hans eksempel viser, at troende også må eje tilgivelsens vished, selvom de skal gennemleve følgerne af deres egen skyld.

Spørgsmål til drøftelse

- 1 Hvornår synes I, at det er betimeligt at klage over noget?
Hvornår er det på sin plads at acceptere ubehagelige og vanskelige situationer?
- 2 4 Mos 11,4-6
Folket klager over, at det kun får manna at spise.
Hvor fremsættes der nu til dags lignende klager?
Hvorfor er det til tider så let at forherlige de gode gamle dage?
- 3 4 Mos 11,11-15
I hvor høj grad er der forskel på Moses' klage og folkets klager?
- 4 4 Mos 12,1-3
Hvad var de virkelige årsager til denne kritik?
Hvilke konsekvenser har det, at kritikken er forbundet med misundelse eller andre negative følelser?

Hvornår er kritik konstruktiv, og hvornår er den destruktiv?
- 5 4 Mos 13,31-33
Hvilke motiver ligger der mon bag den negative rapport?

Hvad foregår der i jer, når I mærker, at nogen prøver på at manipulere med jer?

Kender I eksempler på, at beslutninger blev taget under indflydelse af ensidige informationer?
- 6 4 Mos 14,39-45
Kan man betegne folkets adfærd som en "trodsreaktion"?
Hvorfor (ikke)?

Hvor har I oplevet, at det gik alligevel på trods af skyld og omveje?

3. uge **Årsager til rastløshed**

"Jeres hjerte må ikke forfærdes!" (Joh 14,1a).

Hovedtanke

Der findes mange årsager til menneskers uro, men kun en udvej.

Introduktion

"Der var engang en mand, der blev så nedslået, når han så sin egen skygge, og var så ulykkelig over sine egne skridt, at han bestemte sig for at lægge dem bag sig. Han sagde til sig selv: 'Nu løber jeg simpelthen fra dem.' Så han rejste sig og løb sin vej. Men hver gang han satte en fod på jorden, havde han jo taget et skridt, og skyggen fulgte automatisk med. Så sagde han til sig selv: 'Jeg må se at løbe noget hurtigere.' Så han spændte af sted, indtil han faldt død om. Hvis han var løbet ind i skyggen af et træ, ville han være sluppet af med sin egen skygge, og hvis han havde sat sig ned, ville han ikke have taget flere skridt. Men den tanke fik han ikke" (Anselm Grün, *Herzensruhe: Im Einklang mit sich selber sein*, Herder 2007, 165).

Denne gamle fortælling af den kinesiske filosof Dschuang Dse kunne være et billede på mange menneskers liv nu om stunder. De prøver at løbe fra deres egen skygge, deres egne problemer. De kaster sig over arbejdet, lever et overfladisk liv eller tyer til adspredelse, alkohol eller andre stimulanser. Alligevel finder de ingen vej ud af den indre uro. Det ville være til større hjælp for dem, hvis de satte sig ned, undersøgte årsagerne til deres rastløshed og hev den op med rode.

Oversigt

Søndag	Når det handler om værdier	Matt 10,34-39
Mandag	Når det udelukkende handler om mig	Fil 2,5-8
Tirsdag	Når det handler om magt	Luk 22,24-30
Onsdag	Når det handler om troværdighed	Matt 23,1-33
Torsdag	Når det handler om misundelse	1 Mos 4,3-5; Jak 3,16
Fredag	Jesus er (ud)vejen	Joh 14,1-6

Når det handler om værdier

Matt 10,34-39

Hvad kan selv familiemedlemmer blive uenige om?

Hvilke værdikampe oplever jeg i min omgangskreds?

Forståelse

Jesu udsagn er chokerende. Den Freds Fyrste (Es 9,5), der saliggør dem, der stifter fred (Matt 5,9) og prædiker uindskrænket kærlighed til fjender (Matt 5,44), advarer om, at han vil være årsag til interne familiekonflikter. *Jeg er kommet* er i denne sammenhæng en sammenfatning af hele Jesu virke. Hvordan forholder man sig til Jesus og hans budskab? Følger man hans kald, og i så fald hvor langt? Denne beslutning kan medføre dybe revner i selv de tætteste relationer.

Jesus citerer profeten Mika, der skildrer en verden i totalt forfald, hvor man gør livet svært for hinanden: stol ikke på naboerne, tro ikke på jeres venner! (Mika 7,6). Mika ser håbet i den messianske frelse.

Jesus peger også på kriser i familien. Han sætter dem dog ikke i forbindelse med den fordærvede verden, men med indstillingen til sit budskab. Jesus giver ikke disciplene et sværd i hånden. Sværdet hæves af de andre, og disciplene må være indstillet på, at det er dem, det vil gå ud over.

”Efterfølgelse er ikke nødvendigvis en fredelig eller ‘familievenlig’ sag” (SEB 1421). Jesus antyder, at den selvfølge, at man hører sammen på grund af familiemæssige bånd, vil få en ende. Det, der virkelig binder mennesker sammen, er ikke de biologiske bånd. Det er et åndsfællesskab.

Anvendelse

Tre gange benytter Jesus ordet værd, når han taler om menneskers beslutning for eller imod ham. Det er ikke et værd i etisk forstand. Det er brugt om situationer, hvor relationen til Jesus åbenbart ikke er alt værd. Vi er værdifulde for Jesus.

Når det udelukkende handler om mig

Fil 2,3-8

Hvilken indstilling hos Jesus anbefaler Paulus til efterfølgelse?

Hvornår kan man tale om, at det kan være sundt med en vis portion egoisme?

Forståelse

"I vers 4-6 citerer Paulus en urkristen Kristushymne. Den skildrer Guds søns vej fra himmelsk herlighed via jordelivet som menneske til den ultimative fornedrelse på korset (v. 6-8) ... Idet Kristus frivilligt påtog sig det skabte menneskes begrænsning og lydigt bar trældommens åg, som elendighed og død lagde på mennesket, brød han egoismens, syndens og dødens magt (sml. Rom 5,12-19) og blev universets hersker. Det er denne Herre, de kristne har underordnet sig. Det, Gud gjorde gennem ham, gælder for dem. Hans vej skal være basis, kraft og eksempel for deres liv (v. 5), så også de kan se bort fra sig selv og være noget for andre (v. 4)" (SEB 1750f).

Anvendelse

Egoisten, der først og fremmest er optaget af sig selv og sit eget ve og vel, tænker: Hvad rager de andre mig? Men allerede Platon så, at egoisme ikke er nogen sikker vej til lykke. Den, der kun tænker på sig selv og lever på andres bekostning, har ikke store chancer for at blive tilfreds. Uselvisk handlen derimod medfører et bedre velbefindende.

Det er rigtigt, at det i trosspørgsmål i første omgang drejer sig om mig selv og mit personlige forhold til Jesus. Men i min efterfølgelse udvides og forandres min prioritering til også at gælde menighed og familie, og jeg får også ansvar og opgaver i forhold til andre. Himmerigets grundværdier, som Jesus prædikede og var et forbillede på, byggede på uselviskhed, ydmyghed og kærlighed.

Når det handler om magt

Luk 22,24-30

Hvad ledte disciplene bort fra det væsentlige?

Hvor konfronteres jeg med spørgsmålet om magt?

Forståelse

Lukas beskriver skånselsløst disciplenes tanker og den stemning, der hersker under nadvermåltidet. I det øjeblik, hvor døden truer, forrådes Jesus af en af sine venner. De andre, der befinder sig i inderkredsen, skændes ihærdigt om, hvem der skal regnes for den største. De kan stadig smage vinen på deres læber: "Det er mit blod, der udgydes for jer." Jesu ord klinger stadig i deres ører: "Jeg har længtes meget efter at spise dette påskemåltid med jer, før jeg skal lide." Men som en voldsom anklage mod det menneskelige hjerte kredser deres tanker om magt og indflydelse i det rige, som Jesus vil give dem (v. 29). Umisforståeligt påpeger Jesus, at der i dette rige gælder en anden målestok. Den, der vil være stor i Guds rige, skal gøre sig til tjener for andre. Jesus ønsker tjenende disciple, nogle, der ikke bruger magt til at herske over andre, men som er villige til med ydmyghed at tjene næsten.

Anvendelse

Vi taler nu om stunder ikke tit (åbent) om, hvem der er den største i menigheden, i familien eller på arbejdspladsen. Men hvem kunne ikke godt tænke sig mere anerkendelse og indflydelse? Selv om meget omkring os drejer sig om magt, siger Jesus dog: "Sådan skal I ikke være!" Det er et stort krav, for viljen til uselvvisk at tjene næsten er ikke noget, vi er født med. Sand ydmyghed finder vi kun gennem ham, der med sin kærlighed ydmygt gjorde sig selv mindre for at tjene os.

Refleksion

Hvor får jeg anerkendelse? Hvordan viser jeg, at jeg sætter pris på andre?

Når det handler om troværdighed

Matt 23,1-33

Hvad er årsagen til den kompromisløse skarphed hos Jesus?

Hvordan kan jeg undgå at bilde mig selv og andre noget ind?

Forståelse

Ved hjælp af syv veråb satte Jesus de skriftkloge og farisæerne på plads, som udgjorde den centrale del af jødernes religiøse ledelse. I det 1. århundrede efter Kristi fødsel stod *farisæerne* for "konservative" religiøse værdier. De interesserede sig for loven og lagde vægt på rituel renhed. De *skriftkloge* var uddannede og udnævnt til lovkyndige. Jesus beskylder disse jødiske teologer for hykleri. Mens han tilbyder ægteskabsbrydere, toldere, prostituerede og endda mordere tilgivelse, viser han kun lidt medlidenhed med de religiøse hyklere, som

- ikke selv gør, hvad de lærer andre
- gør det vanskeligt eller endda umuligt for andre at få adgang til Gud
- forventer at blive beundret for deres religiøse iver
- kræver ære og anerkendelse, der udelukkende tilkommer Gud
- gør krav på en autoritet, der står uimodsagt
- forsømmer det væsentlige: ret, barmhjertighed og troskab
- lægger mere vægt på ydre handlinger end på indre værdier

Anvendelse

Hykleri – en rod til rastløshed? Hvordan skal det forstås?

Refleksion

Hvor skimtes selv i disse voldsomme bebrejdelser Jesu kærlighed, der også gælder hyklere (sml. v. 37)?

Når det handler om misundelse

1 Mos 4,1-5

Hvilke grunde kunne der være for Kains vrede mod sin bror?

Jak 3,16

Hvad er betingelserne for at blive antaget af Gud?

Forståelse

Eva føder sin første søn, Kain. Navnet minder om det semitiske ord for "vinde, skabe, forme". *Jeg har skabt en mand* – tror Eva, at hun har født den lovede frelser, der skal føre dem tilbage til Edens have?

Den næste søns fødsel er ikke lige så bemærkelsesværdig. Hans navn lyder som noget ubetydeligt og forgængeligt. Abel betyder vindpust, intethed. Navnet emmer af resignation og skuffede forventninger og minder om livets skrøbelighed og forgængelighed.

En dag bringer begge brødre Herren en offergave af deres arbejde (agerbrug og kvægavl). Det fremgår ikke, om det er skyldofre. Af ukendte årsager ser Gud med velvilje på Abel og hans offer, mens han afviser Kains offer.

Kain, den førstefødte og forældrenes store håb, synes, det er tydeligt, at Gud foretrækker hans yngre bror. Han er rasende. Kain er misundelig på broderen på grund af, at han får Guds opmærksomhed. Derfor mister han fuldstændigt besindelsen.

Anvendelse

Vi kan også blive såret og reagere med vrede og harme – på trods af vores fromhed. Det er menneskeligt. Men det er op til os selv at vælge, hvordan vi vil tackle det. Vi kan vælge at beskæftige os med de mørke tanker og lade vores fantasi udmønte sig i handling. Vi kan også vælge at bede Gud om at dæmpe vores følelser og vise os en bedre vej (sml. Sl 139,19-24).

Jesus er (ud)vejen

Joh 14,1-6

I hvilken sammenhæng kommer Jesus med dette udsagn?

Hvad kunne være nøglen til at finde virkelig hvile?

Uafhængigt af årsagerne til vores uro, så hjælper Jesus os med at overvinde den. Han kender fredens vej og leder os i den rigtige retning. Han giver ny energi til dem, der er såret på deres sjæl, dem, der er blevet trætte, de udmattede, syge og modløse. Jesus formår at give den urolige sjæl ny livskvalitet, selv om den presses og trues fra alle sider.

"Jeres hjerte må ikke forfærdes!" Jesus forbereder en "plads", hvor smerte, uro og lidelse er fjernet for altid: det dybe og evige fællesskab med Gud. Det er håbet, som han tilbyder. Det er målet, hvor hans efterfølgere igen forenes med ham. Det er ham alene, der er vejen til de fremtidige goder, som de allerede her og nu får lov til at få en forsmag på.

Resumé

"Vort hjerte er uroligt, indtil det finder hvile i dig, o Herre" (Augustin).

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

- 1 **Hvad er efter jeres mening de hyppigste årsager til stress i vores tid?**
- Hvilke faktorer har indflydelse på og forstærker indre uro?**
- 3 **Matt 10,34-39**
Hvordan virker disse udsagn fra Jesus på jer?
- I hvilke hverdagsituationer oplever I det, som Jesus taler om her?**
- Hvilken indflydelse har disse erfaringer på jer?**
- 4 **Fil 2,3-8**
Egoisme er et sværd, der ødelægger enhver kærlighed og ethvert venskab.
- Hvordan kan man opleve egoisme i menigheden?**
- Hvordan kan man komme en sådan holdning til livs?**
- Hvordan kan man hjælpe og hjælpes i denne proces?**
- 5 **Luk 22,24-30**
Lukas skildrer disciplenes strid om positioner umiddelbart efter nadvermåltidet. Hvad vil han dermed gøre opmærksom på?
- I hvor høj grad spiller spørgsmål om magt en rolle i vores menighed? Hvordan tackler vi det?**
- "Frygt ikke!"***
Fortæl om jeres erfaringer med at have fundet ro i ophidsede situationer.

4. uge

Den genfundne hvile

Anden Samuelsbog 11 og 12

”Skab et rent hjerte i mig, Gud, giv mig på ny en fast ånd!”
(Sl 51,12).

Hovedtanke

Synden ødelægger den indre ro og freden med Gud. Formålet med Guds gerning er at genoprette denne hvile.

Introduktion

”Da jeg gik i 9. klasse, kom der en psykolog, der var i gang med forskning til sin ph.d. ... Nogle af os (elever) havde store problemer med skyldfølelse. Efter samtalerne med psykologen talte vi sammen. Der opdagede vi: Når vi fortalte om vores problemer, ... var hans standardsvar: ’Hvad er der forkert ved det?’ Da vi gik ham på klingen, forklarede han: ’Problemet består kun i, hvordan du betragter sagen.’

Denne velmenende mand benyttede sig af en psykologisk teknik, der havde til formål at nedsætte patienternes følsomhed. Denne metode egner sig godt ved uberettigede skyldfølelser, men er fuldstændig uegnet, når det drejer sig om reel skyld. En dårlig religion øger skyldfølelser, hvorimod en god religion nedbryder skyld – dog ikke ved at påstå, at synd ikke eksisterer, men idet den på bibelsk måde viser, hvordan man takler reel skyld“ (James W. Gilley, *Der Herr kämpft für uns!*, Advent-Verlag, Lüneburg 2007, 109f.).

I denne uge følger vi denne bibelske tilgang til emnet ved hjælp af eksemplet med Davids ægteskabsbrud og ser, hvordan vejen førte ham fra skyld tilbage til freden med Gud.

Oversigt

Søndag	Forhistorie og fristelse	2 Sam 11,1-4
Mandag	Tilsløring og hvileløshed	2 Sam 11,5-27
Tirsdag	Konfrontation og bekendelse	2 Sam 12,1-9.13a
Onsdag	Tilgivelse og konsekvenser	2 Sam 12,11-25
Torsdag	Bøn og ny begyndelse	Sl 51
Fredag	Tilsagn og troværdighed	1 Joh 1,9

Forhistorie og fristelse

2 Sam 11,1-4

Hvad er udgangspunktet for Davids ægteskabsbrud?

Hvordan har jeg det i lignende situationer?

Forståelse

Davids velmente handling ved den nye ammonittiske konges tronbestigelse var blevet udlagt som spionage. Det var begyndelsen til den jødisk-ammonittiske krig (kap. 10). På grund af den begyndende våde og kolde årstid blev krigen dog ikke afsluttet, men fortsatte om foråret. Da den syriske armés allierede allerede var nedkæmpet, var sejren over ammonitterne kun et spørgsmål om tid. Bortset fra det sidste triumfale slag (12,26-31) anså David det ikke for nødvendigt selv at drage i krig.

Da David havde rejst sig fra sin eftermiddagslur, skuede han ud over byens terrasser fra paladsets flade tag. Mennesker i Orienten, der beskyttede deres kvindelige familiemedlemmer med megen omhu, anså det for højst upassende at se over på nabohusets indre områder fra toppen af et hus, især da man plejede at vaske eller bade sig på dette tidspunkt, kort tid før solnedgang (iflg. R.M. Davidson, *Flame of Yahweh –Sexuality in the Old Testament*, Peabody, Mass., 2007, 525f.).

Anvendelse

I film og litteratur præsenteres en persons attraktivitet og seksuelle tiltrækning ofte som helt uimodståelig. I et sådant tilfælde er der nok ingen, der ville kunne gøres ansvarlig for sine handlinger (fx ægteskabsbrud og misbrug). Bibelen derimod understreger den frihed til at tænke og handle, som fås gennem forbindelsen med Kristus (Joh 8,34-36; Rom 12,2).

Refleksion

”Der er større sandsynlighed for at falde for en stor fristelse, når man én gang har givet efter for en mindre” (Richard Wagner).

Tilsløring og hvileløshed

2 Sam 11,5-27

Hvordan prøver David at feje sin forseelse ind under gulvtæppet?

Hvad er problematikken ved tilsløringsforsøg?

Forståelse

Blot et svagt øjeblik, men hvilket opbud af tid, energi og indfald skal der ikke til for at tilsløre det hele! Som konge og øverste dommer kunne David være sikker på at undgå strafforfølgelse. Men hans ry og rygte ville være slemt skadet og dermed også hans moralske autoritet og integritet, som var kendetegnet på hans styre. Velsigelsen, som landet bar præg af, ansås for at være en følge af hans trofasthed overfor Jahve. Hvilken ødelæggende indflydelse ville denne forseelse mon have for hele nationen! David har muligvis set faren og søgt en udvej ved at tilsløre den. Dog udfolder det onde sig dermed til sin fulde virkning. Urias, en hittittisk elitesoldat (23,39), der var trofast overfor Gud (11,11), bliver "ofret". Dertil ønskede David sig sin nevø Joabs assistance. Han vidste, at Joab var en dygtig hærfører, som ikke ville vige tilbage for et mord (2,12-23). Kunne han bilde sig selv ind at have en ren samvittighed efter ægteskabsbruddet, så var det i tilslørings stress forbi med hans indre ro.

Anvendelse

"Efterretningstjenester bebrejder Kina for mørklægning", "Biskoppers fortællinger om overgreb", "Forsvundne mails i Tibet-sagen".
– Man får det indtryk, at det offentlige samfunds reaktion på bebrejdelser består i benægtelse, fortællelse og undgåelse af straf – med den konsekvens, at man tilsyneladende ikke længere kan stole på nogen. Jo højere man kommer op i hierarkiet, desto større er skaden. Det ville ellers være så enkelt: Autentisk er og bliver den, der selv efter en forseelse står ved sine fejl.

Refleksion

"Den, der vil skjule sine overtrædelser, går det ikke godt, men den, der bekender dem og holder op med dem, finder barmhjertighed" (Ordsp 28,13).

Konfrontation og bekendelse

2 Sam 12,1-9.13a

Hvad siger Gud om sig selv og hvorfor?

Hvilke motiver har jeg for at vende om efter at have begået uret?

Forståelse

Natan lader kongen fælde dom over sig selv. Lignelsens abstraktion gør det muligt for David at se hændelsen fra et neutralt perspektiv. Derefter er der ikke plads til skønmaleri. Afklædt står David skamfuldt foran Natan. Andre herskere ville have ryddet "urostiftere" af vejen. Det gør David ikke. Han ved, at Gud, som han i grunden vedvarende har elsket, taler til ham.

"Profetens irettesættelse greb Davids hjerte. Hans samvittighed blev vakt, ... David begyndte allerede at høste frugten af sin overtrædelse, inden Guds dom blev fældet over ham. Han havde dårlig samvittighed" (Ellen White, *Patriarker og Profeter*, s. 376.378).

Anvendelse

"Det er et af de stærkeste eksempler, vi overhovedet har, på de kampe og fristelser, som menneskeheden bliver udsat for, og på sand anger overfor Gud og tro på vor Herre Jesus Kristus. Det har til alle tider været en kilde til opmuntring for sjæle, som er faldet i synd og har kæmpet i bevidstheden om deres brøde. Tusinder af Guds børn, som er blevet overrumplet af synden og har været lige ved at fortvivle, har fået mod til at angre og forsøge at vandre på Guds veje igen ved at tænke på David, hvis oprigtige anger blev godkendt af Gud, ... Den, der i tro tager imod Guds løfter, vil få tilgivelse. Herren vil aldrig bortvise en eneste sjæl, som angre oprigtigt. Han har givet dette løfte: Lad ham gribe fat i min styrke, for at han kan slutte fred med mig, og han skal slutte fred med mig" (Es 27,5 eng. overs.) (Ibid. s. 379).

Refleksion

"Mange mennesker har benyttet Davids fald som en undskyldning for deres egne synder, men hvor er der få, der angre og ydmyger sig ligesom David. Kun de færreste ville bære deres irettesættelse og straf med en sådan tålmodighed og sjælsstyrke, som han lagde for dagen" (Ibid. s. 384).

Tilgivelse og konsekvenser

2 Sam 12,11-25

Hvorfor udelukker tilgivelsen ikke den bebudede ulykke?

Hvordan takler jeg varige konsekvenser af en begået forseelse?

Forståelse

Da David er gået til bekendelse, forsikrer Natan ham om Guds tilgivelse – uden tøven og betingelser! Men kongen virker svækket og berøvet sin moralske kraft indenfor sin egen familie.

Forståelse

På trods af tilgivelsen må David stå til ansvar for sine gerninger svarende til sin egen dom og det på flere måder (v. 6; 2 Mos 21,37): Den første søn, som han fik i sit ægteskab med Batseba, dør. Hans søn Amnon voldtager sin halvsøster Tamar. Hendes bror Absalom fik Amnon myrdet. Absalom gør oprør mod David og voldtager hans medhustruer på taget af hans palads.

Da det er David, der står i rampelyset, siger teksten intet om Batsebas skæbne: hendes ufrivillige graviditet, hendes formodentlige angst, hendes mulige samvittighedsnag, den sandsynlige sorg over tabet af sin ægtefælle Urias såvel som hendes lidelser og selvbebrejdelser på grund af det døende barn. Hun oplever døden af sin ægtefælle (mord), sit første barn (sygdom) og sin bedstefar Akitofel (selvmord; 16,15ff).

Konsekvenserne er voldsomme. Gud tager dem ikke bort. Hans troværdighed og folkets fremtid står på spil. Og dog skulle frelseren fremkomme af netop denne forbindelse (Matt 1,6) – som et kærlighedens og nådens udtryk fra Gud, der også i konsekvenserne står ved menneskets side.

Anvendelse

Gud er altid parat til – uagtet forseelsens størrelse – at tilgive. At lade sig forsones med Gud er en ting, at have de smertelige og varige konsekvenser for øje noget andet. Og også netop i denne situation vil Gud være et hvilested: "Kom alle jer, der arbejder hårdt og er tyngtet af bekymringer. I kan hvile ud hos mig" (Matt 11,28, Bibelen 2020).

Bøn og ny begyndelse

Sl 51

Hvilken grundholdning kommer til udtryk i denne salme?

Hvordan kan jeg undgå at gentage gamle forseelser?

Forståelse

Når man tænker på, at Salme 51 ikke er en bodssalme, der mumles i lønkammeret, men derimod er tænkt som en offentlig bekendelses-salme, så går David den mest ydmygende vej, der tænkes kan, hvor netop helingens kraft ligger, og hvor skaden bliver begrænset. David viser, at Guds sag er vigtigere for ham end hans personlige prestige. I netop dette karaktertræk viser hans storhed sig.

David benytter sig af udtryk fra helligheds- og renselsestjenesten. De peger hen til Kristus. Hans lidelse på korset gør det muligt igen at kunne løfte hovedet. *Han* overtager skylden.

På samme tid vil David undgå, at han falder tilbage i det gamle spor. Han fornemmer sine egne begrænsninger. Derfor beder han Gud om, at han vil gøre sin gerning i David (v. 12), idet han sprogligt knytter an ved skabelsen. Ligesom Gud i begyndelsen skabte alle ting, skal han i sin skabermagt skabe et nyt hjerte i David og udruste ham med en villig ånd. Ligesom hvilen fulgte efter skabelsen, ønsker David at genfinde Guds glæde, lykke og lovprisning i en slags ny skabelse.

Anvendelse

”Davids salmer gennemløber hele den menneskelige erfarings skala. De spænder lige fra skyldbevidsthedens og selvfordømmel-sens dyb til den mest ophøjede tro og den mest sublime forbindelse med Gud. Hans liv er et vidnesbyrd om, at synden kun bringer skam og ulykke, men at Guds kærlighed og nåde rækker ned til det stør-ste dyb, og at troen vil løfte den angrende sjæl op og anbringe ham mellem Guds sønner. Af alle de løfter, som Guds ord indeholder, er dette et af de stærkeste vidnesbyrd om hans trofasthed og ret-færdighed og den nåde, som er bekræftet i hans pagt” (Ellen White, *Patriarker og profeter*, s. 393).

Tilsagn og troværdighed

1 Joh 1,9

Hvad siger dette vers om Gud og os?

Dette vers er den korte udgave af Salme 51 udtrykt som et løfte: Gud tilgiver og rensen. Johannes fremhæver 3 ting:

Menneskets gerning:	at bekende
Guds væsen:	troværdig og retfærdig
Guds gerning:	at tilgive og at forny

At Gud tilgiver og skænker fornyelse, ligger i hans væsen. Sådan er han. Han kan ikke andet.

Resumé

Dauids liv viser livets højeste højder og dybeste dybder i forholdet til Gud. Gud ville ikke være Gud, hvis han ikke kunne hele det, der gik itu, tilgive synder, forny menneskets indre og føre det tilbage til hvilen med ham.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

1 En del ansvarlige hos visse bilgiganter nægtede til det sidste, at der var noget om snakken, at deres virksomheder havde andel i udstødningsskandalen.

Hvordan påvirker det jer?

2 2 Sam 11,8-15

Hvorfor fortrænger mennesker deres skyld – også overfor dem selv?

Hvilke tilsyneladende fordele har fortællelser? Hvilke ulemper?

Hvordan påvirkes I af en person, der står ved sine fejl?

3 2 Sam 11,7-14

”Jeg har syndet.” – ”Du er tilgivet.” Synes I ikke, at det er lidt for billigt sluppet i betragtning af gerningens omfang? Begrund din holdning.

Under hvilke omstændigheder er det svært for jer at tro, at I er/ bliver tilgivet? Hvad hjælper jer til alligevel at modtage tilgivelsen?

Hvorfor ophæver Gud ikke sin dom på Davids bekendelse?

Hvordan kan man leve med, at nogle forseelser har uigenkaldelige konsekvenser? Hvordan kan man på trods af det genfinde den indre ro?

4 Sl 51,1-14

Hvordan ville I gengive Davids længsel med jeres egne ord?

David siger ikke: ”Det vil aldrig ske igen!” Hvorfor ikke? Hvor søger han løsningen for at undgå tilbagefald?

I hvilket forhold står ”glæde og lykke”, ”munterhed” og ”lovprisning af Gud” til hvilen i Gud for jer?

5. uge

"Kom til mig..."

"Kom til mig, alle I, som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile" (Matt 11,28).

Hovedtanke

Den hvile, som Jesus tilbyder, er en livgivende kraft, der rækker helt ind i evigheden.

Introduktion

Et symbol på vores rastløshed kunne være motorvejen. Her drøner alle af sted, anonyme, ved siden af og bag ved hinanden stirrende frem for sig og med foden på speederen. Man overhaler og bliver overhalet. Tiden iler, og vi iler med. Man længes efter en pause. På de tyske motorveje findes der efterhånden 44 motorvejskirker, der som "rasteplads for sjælen" inviterer indenfor. Ned med hastigheden og ind i kirken. Efter at sjælen har "tanket op", og man er kommet ned i gear, kan man fortsætte turen.

Nu passer denne skildring muligvis overhovedet ikke på min livssituation. Hvad nu, hvis jeg slet ikke befinder mig i overhalingsbanen, men derimod står i en trafikprop eller er havnet i en blindgyde? Hvad nu, hvis jeg føler mig bremset på grund af alder, sygdom eller pandemi?

Stress er ikke kun et resultat af overbelastning. Man kan også føle pres på grund af manglende udfordringer, ensomhed, ensformighed eller indre uro. Tomhed kan somme tider være ubærlig. Vi har brug for "tankstationer for sjælen". Hvor og hvordan finder vi dem?

"Pludselig oplevede jeg stilheden som et nærvær. I hjertet af denne stilhed var han, der selv er stilhed, fred og sindsro" (George Bernanos).

Oversigt

Søndag	Invitation til aflastning	Matt 11,16-12,8
Mandag	Rembrandt: "Das Hundertguldenblatt"	Matt 11,28
Tirsdag	"Das Hundertguldenblatt" – refleksion	Matt 11,28
Onsdag	Udmattet eller sprudlende?	Matt 11,28-30
Torsdag	Tyngtet eller lettet?	Matt 11,29
Fredag	Bedragerisk eller bæredygtig?	Matt 11,30

Invitation til aflastning

Matt 11,16-12,8

I hvilken sammenhæng udtaler Jesus disse ord? Hvilken betydning har aksplukningen på sabbatten i den forbindelse?

Hvordan bliver det muligt for mig at kaste mine byrder på Jesus og finde hvile?

Forståelse

Umiddelbart før Jesu invitation: "Kom til mig!" står der i v. 27: "Alt har min fader overgivet mig." Jesus handler med guddommelig fuldmagt. Det at give alle mennesker hvile er altså ikke en anmasselse, men en opgave. Før Jesus henvender sig til menneskene, henvender han sig til Gud: "Ja, fader, for således var det din vilje" (v. 26). Bønnen går direkte over i forkyndelse. At tale med Gud og tale med mennesker er ikke to uafhængige ting. Jesu forkyndelse har en kraftfuld virkning, fordi den udspringer fra selve den levende kilde.

Hvorfor skal der skjules noget for de kloge og begavede og afsløres noget for de barnlige sjæle (v. 25, Bibelen 2020)? Det er blændværk at stole på sin egen visdom og mene, den er topmålet for al visdom. På den måde lukker man af for den sande visdom. Er barnlige sjæle mindre fordomsfulde og mere tilbøjelige til at tage imod invitationen? Det er overraskende, at Jesus går direkte fra veråbet (v. 21-24) til lovprisningen.

"Den egentlig nedslående 'foreløbige status' (v. 16-24) afsluttes – underligt nok – med en jublende tak til faderen (v. 25-26), et ord om Jesu enestående fuldmagt (v. 27) og opfordringen til at følge ham (v. 28-30). På samme måde afsluttes evangeliet – efter den 'endelige status', nemlig Jesu korsfæstelse – med jubel over opstandelsen" (SEB 1423).

Refleksion

Kun den, der har noget, kan give noget videre. Hvad har Gud betroet mig? Hvordan er forholdet mellem "at tale med Gud" og "at tale med mennesker" i mit tilfælde? Er jeg snarere tilbageholdende eller anmassende, når jeg taler?

Rembrandt: "Das Hundertguldenblatt"

Matt 11,28

Hvilken overskrift passer til dette billede?

Hvor befinder jeg mig selv i denne skildring?

”Das Hundertguldenblatt” – refleksion

Matt 11,28

”Et billede siger mere end tusind ord”. Den moderne brug af denne gamle vending tilskrives generelt Fred R. Barnard.

”Rembrandt bevæger sig så langt ind i det gådefulde, at han udtrykker ting, der ikke findes ord til på noget sprog” (van Gogh).

”Der er dem, der er i mørket. Der er dem, der står i lys.
Og man ser kun dem i lyset. Dem i mørket ser man ej.”
(Bertholt Brecht)

Jesus ser ”dem i mørket”. Han står i midten omkranset af det milde, helende lys. Han har løftet venstre hånd. Udtrykker det en modtagende holdning (v. 27) eller en velsignende gestus (v. 28)? Eller går begge dele hånd i hånd: Jesus kan kun styrke alle, fordi han har modtaget alt fra Gud?

I højre side lægger man mærke til en række syge, der halter, bæres, køres og søger hjælp hos ham. Til venstre står farisæere og skriftkloge optaget af at diskutere og blændede af deres eget lys. Indbildskhed formørker sindet. Midt iblandt dem står den rige unge mand. Han holder hånden for munden. Grubler han over Jesu ord, eller er han blevet mundlam?

Hvad giver Jesu højre hånd udtryk for? En invitation og beskyttelse for moderen med barnet? Afvisning af en discipel? Afviser Jesus den, der afviser børnene?

I porten til højre i baggrunden får vi øje på en kamel som tegn på, at det, der for mennesker synes umuligt, er muligt for Gud.

Hendrik Waterloo, en af Rembrandts nære venner, skrev på bagsiden af et af denne raderings første tryk: ”Her hjælper Jesus de syge, og børnene velsigner han – det er guddommeligt. Og han straffer dem, der vil forhindre dette, men – ak – den unge mand sørger. De skriftkloge foragter de helliges tro og Kristi guddommeligheds lys.” Men også de er indbudt. Jesus inviterer alle!

Hvilke begivenheder fra Jesu liv minder dette billede mig mest om?

Udmattet eller sprudlende?

Matt 11,28-30

Læs versene i forskellige oversættelser. Hvilken taler mest til dig?

Hvad går mig mest på for tiden? Hvordan har jeg hidtil løst problemer?

Forståelse

Jesus henvender sig især til dem, der lider under tilværelsens genvordigheder, for eksempel dem, der er tynget af sygdom, af manglende omsorg, af arbejde, af sorg, af fortiden, af skyld, eller dem, der kæmper med sig selv eller med andre. Han er der for dem, der er udmattede, trætte, flade, og dem, der ikke kan mere. Jesus vil skænke "vederkvælgelse". Luther benytter dette udtryk, som (desværre) nok er gået af mode. Vi kender blandt andet udtrykket fra Grundtvigs "Påskeblomst, hvad vil du her?", hvor strofe 5 taler om, at vinen i nadvermåltidet "vederkvæger" os. Det er netop det, der menes: Jesus skænker nyt liv.

Jörg Zink (tysk teolog og præst) har oversat Jesu opfordring således: "Kom til mig, alle I, som er trætte og udmattede af urimeligt store byrder, I, der sukker under strenge bud og er tynget af jeres skyld. I skal ånde lettet op og være frie."

Anvendelse

I Eifelbjergene syd for Bonn kan man finde denne gådefulde indskrift: LASTA-HUDDDEL-HUPPEN. Heldigvis bliver dette lokale egnsprog oversat: LAST – PROBLEM – BUNKE.

Den forbipasserende opfordres til symbolsk at aflægge sine bekymringer: Har du en last, der plager dig, så hjælper det at bære på en sten. Tag den med og læg den her, og nyd så dit liv igen.

Dette tilbud kan opfattes helt konkret, hvis vi sætter det i forbindelse med Jesus som den, der virkelig kan og vil bære det, der tynger os.

Refleksion

Jesu opgave, at tage sig af de trætte og dem, som er tyngede af byrder, har kristenheden taget til sig fra første færd. Ved hjælp af sjælesorg og diakoni og ved at hjælpe hinanden viderefører vi det, som Jesus viste os ved sit eksempel: at oplive, oprejse og give nyt mod til de trætte og tyngede.

Tynget eller lettet?

Matt 11,29

Hvad er forskellen på at være tynget og at tage sit åg på sig?

Hvilken aflastning har livet med Jesus givet mig?

Forståelse

Det gavnlige åg (1948-overs.) giver stof til eftertanke. I første omgang kan man blive irriteret over, at der umiddelbart efter den tilbudte aflastning følger et påbud om at tage byrder på sig. Er det meningen, at den troende får fjernet verdsligt pres for derefter at få pålagt helligt pres? Næppe.

Det hårde åg er loven, som farisæerne udlægger den. I modsætning til det er åget i Jesu udlægning gavnligt. Men passer det? Er Jesus ikke meget mere radikal? Det er da sværere at opfylde budet om at elske sine fjender end at overholde farisæiske sabbatsregler.

Det ord, der på dansk er oversat med "gavnligt" i 1948-oversættelsen og på tysk med "sanft" (mildt, blidt) betyder i den græske grundtekst brugbart, nyttigt, dueligt, behageligt, hensigtsmæssigt, helbredende. Parallelt med opfordringen til at tage sit åg på sig udtrykkes kravet om at lære sagtmodighed og ydmyghed. Er det milde åg lig med mildheden? Dette åg er brugbart og helbredende. Hårdhed og intolerance hjælper ikke i det lange løb.

Dertil kommer, at åget ikke skal opfattes som en byrde, men hensigten er at fordele byrden. "Hvad Gud har sammenføjet" betyder i grundteksten "Hvad Gud har lagt fælles åg på" (19,6). Ligesom ægteskabet ikke blev indstiftet for at lægge byrder på hinanden, men for netop at bære byrderne i fællesskab, går Jesus sammen med os under samme åg.

Anvendelse

En pige bærer på sin lillebror. "Er den byrde ikke for tung for dig?" bliver hun spurgt. "Nej," siger hun, "det er jo ikke en byrde, det er min bror."

"Er menneskene en belastning for dig? Læg dem ikke på dine skuldre. Luk dem ind i dit hjerte" (Dom Helder Camera).

Jesus pålægger os et åg: at have omsorg for hinanden, at have kærlighed til hinanden. Den byrde er let, fordi vi bærer den i fællesskab.

Refleksion

"Den, der begiver sig ind under Jesu åg, bliver båret mere af ham, end han selv bærer" (SEB 1423).

Bedragerisk eller bæredygtig?

Matt 11,30

Hvilke associationer får jeg, når jeg hører udtrykket:
"For (sjæle)fredens skyld"?

Fred og hvile hænger sammen. Hvordan opnår man en bæredygtig, ægte indre fred?

- Ikke med den rige bondes indstilling, der i sin selvtilfredshed gravede sin egen grav. Han sagde til sin sjæl: "Slå dig til ro, spis og vær glad!" (Luk 12,13-21, 1948-overs.)
- Ikke på den måde, som Georg Christoph Lichtenberg karikerede: "Det bedste, man kan gøre for at opnå sjælefred, er ikke at have nogen mening."
- Jesus skænker ægte fred. Han har ikke blot sjælefreden for øje, men hele menneskets frelse.

Refleksion

"Når I siger ... at det kristne liv er et tungt arbejde, kan I være sikre på, at I ikke bærer Kristi åg; I bærer en anden herres åg" (Ellen White, *Barnet i Hjemmet*, s. 259, citatsamling).

Resumé

Den hvile, som Jesus tilbyder, er ikke den bedrageriske, som selvtilfredsheden luller sig ind i. Jesus kalder til efterfølgelse. Den, der tager hans åg på sig, bæres mere, end han selv bærer.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

1 "Ord er det syge sinds læge" (Aischylos, græsk dramatik i antikken).

Der findes opbyggelige ord, der kan trøste. Hvilken opmuntring husker I med glæde tilbage på?

2 Matt 11,16-12,8

Hvad går mig mest på for tiden?

Hvordan får I ny energi?
Hvilken rolle spiller troen i den forbindelse?

3 Hvordan reagerer I, når I hører om Jesu "gavnlig/gode" åg?

Hvad hjælper jer til at klare stor belastning?

4 "De store ting sker i stilheden, ikke i udefra kommende begivenheders larm" (Romano Guardini).

Hvad er meningen med motorvejskirker?

5 Gospel-Kids: "Indeni mig der bobler der frem en glæde"
www.youtube.com/watch?v=dZ3E3weQk1I

Hvordan lykkes det jer at sprudle af liv?

6. uge

Fred, fryd, familie?

”Tænk engang, at vores far elsker os så højt, at vi kan kalde os hans børn. Og det er vi virkelig” (1 Joh 3,1a, Bibelen 2020).

Hovedtanke

Som Guds børn har vi vores hvile i Gud og kan derfor også takle vanskelige familieforhold og modstå fristelser.

Introduktion

”I den 7. himmel” er en amerikansk tv-serie fra 1990'erne. I sæson 11 så man den fiktive familie Camdens liv og hverdag. Selvom der af og til forekom skænderier, følelser af jalousi og dramatiske hændelser, havde man dog i det store og hele et harmonisk og kærligt forhold til hinanden.

En sådan familie kunne Josef med sin bror Benjamin, sine ti halvbrødre og en halvsøster kun drømme om. Livet i patchworkfamilien med fire mødre og en far var alt andet end nemt. Jalousi, strid og gengældelse var på en måde forprogrammeret i denne familiekonstellation.

Vi vælger ikke selv vores familie. Især de sår, som vi oplever at få i familien, sidder meget dybt og har eftervirkninger i lang tid. Gud ønsker at hele vores hjerter og ligeledes give os hvile på dette område.

Oversigt

Søndag	Vanskelige familieforhold	1 Mos 34
Mandag	Tag hånd om dit liv	5 Mos 4,29-31; Josva 24,15
Tirsdag	Du er et Guds barn	1 Joh 3,1-2
Onsdag	Livet leves i relationen	1 Mos 39,1-10; Ef 6,1-13
Torsdag	Velsignede relationer	1 Mos 39,21 til 40,22
Fredag	I den 7. himmel	Hebr 11,17-22; 12,22-24

Vanskelige familieforhold

1 Mos 34

Hvilken slutning kan vi drage af forholdene i Jakobs familie?

Hvordan er forholdene i familien, som jeg kommer fra?

Forståelse

Jakob får børn med fire forskellige kvinder: Lea og Rakel er hans hustruer og Zilpa og Bilha er Lea og Rakels trælkvinder. Dina er foruden Simeon og Levi Leas biologiske børn. Historien begynder med udsagnsordene *gå ud* og *greb* (dvs. voldtage) – begge udsagnsord genfindes i vers 26, da Simeon og Levi *griber* deres søster (dvs. henter hende hjem) og drager bort.

Simeon og Levi vil hævne voldtægten og befri Dina. Jakob derimod forholder sig passiv i denne begivenhed. Han tier – hans sønner bliver rasende. Jakob lægger vægt på sit gode omdømme – hans sønner higer efter retfærdighed.

Anvendelse

Ifølge Danmarks Statistik (2021) består 56 procent af alle børnefamilier af ægtepar (af alle kønskonstellationer). 20 procent består af bofællesskaber og 24 procent er enlige forsørgere.

Det er en trøst at vide, at der også i bibelske familier ikke kun herskede fred og harmoni. Der fandtes misundelse og strid. Der blev truffet forkerte beslutninger, som medførte megen lidelse. Og alligevel tog og tager Gud sig også af de familier, der er rystet i deres grundvold.

Jakobs familie var stamfamilien til Guds folk. Gud var trofast i sit løfte, som aldrig blev trukket tilbage. Hvilken betydning har det for dig, at Gud står ved sin beslutning og ikke finder sig en anden familie? Ser du også din familie som udvalgt og velsignet af Gud?

Refleksion

”Der er øjeblikke af fortrydelse selv i den lykkeligste husstand”
(Honoré de Balzac).

Tag hånd om dit liv

5 Mos 4,29-31
Jos 24,15

Hvilken beslutning står israelitterne overfor?

Hvorfor slår andres tro ikke til for ens egen frelse?

Forståelse

På Sinaj slutter Gud en pagt med sit folk. I pagten præciseres, hvilke regler og love der gælder for folket, og hvilke konsekvenser de kan forvente, hvis de bryder loven. Selvom konsekvenserne af at bryde en kontrakt er alvorlige, er der alligevel håb. Hvis folket søger Gud med fuld overbevisning, finder de ham.

Flere årtier senere stiller Josva folket overfor valget om, hvem de vil adlyde. Vil de fortsætte med at følge forfædrenes guder? Josva konkluderer for sig selv og sin familie: "Jeg og mit hus vil tjene Herren" (Josva 24,15).

Anvendelse

Børn, der vokser op i usunde familieforhold, udvikler hyppigt en tvangsmæssig adfærd for at kunne klare barndommen. Denne adfærd er en overlevelsesstrategi, der dog virker destruktivt, når man bliver voksen, især når det gælder relationer til andre mennesker, men også i forhold til relationen til Gud. Jesus ønsker at frigøre os for en adfærd, der nedbryder os selv. Han ønsker, at vi modtager hans hvile og heling for vores sårede sjæl (Matt 11,28).

Dette kræver en klar beslutning fra vores side. Hvis vi overdrager hele vores liv – det lyse og det mørke – til Gud, kan vi bryde ud af en selvdestruktiv adfærd.

Du er et Guds barn

1 Joh 3,1-2

Hvorfor er det vigtigt for Johannes at understrege, at vi allerede er Guds børn?

Hvilken virkning har erkendelsen af at være elsket af Gud og at være hans barn?

Forståelse

Johannes betegner de troende som Guds børn og inkluderer sig selv. Kendsgerningen, at vi skal kaldes Guds børn, er et bevis på Guds kærlighed. For Johannes er det at være Guds barn allerede virkelighed, og dog vil denne status overgå en skønne dag. Så vil de troende se Gud, som han er, og blive ham lig.

Anvendelse

I Guds øjne er vi også den elskede datter og den elskede søn. I os ser han ikke kun manglerne, men også det elskværdige, vores styrker og vores skønhed. Vores sande selvværd kommer ikke (først og fremmest) fra forældre, lærere, chefer og kolleger eller via vennerne: den kommer fra vores himmelske far, der elsker os uden tøven og betingelser.

Hvem skal have indflydelse på mit selvværd? Når jeg finder det i Guds betingelsesløse kærlighed, hjælper det mig til også at finde hvile i medmenneskelige relationer. Nu tør jeg tro, at andre også bryder sig om mig på trods af mine mangler. Jeg holder op med at se andres mangler og ser menneskene med vores himmelske fars øjne, som ser skønheden, styrken og det elskværdige i os. Denne synsvinkel forandrer mennesker til det positive.

Refleksion

"Gud bærer dit billede i sin kortholder" (Tony Campolo).

"Guds længsel er mennesket" (Augustin).

Livet leves i relationen

1 Mos 39,1-10
Ef 6,1-13

Hvordan blev Potifar opmærksom på, at Gud var med Josef?

Hvorfor er konflikter mennesker imellem også åndelige kampe?

Forståelse

Gud er med Josef (v. 2). Det har ikke kun konsekvenser for ham, men også for hans omverden. Velsignelse betyder i 1. Mosebog også materiel velstand. Potifars rigdom vokser og Josef indtager den vigtigste stilling i hans husstand.

Udtrykket *hans herres hustru* (v. 7.9) forklarer ejendomsforholdene – hustruen tilhører ikke sig selv, men er Potifars ejendom. Hvis Josef indlader sig med hustruen, misbruger han ikke blot sin herres tillid, men forgriber sig også på dennes ejendom og vil dermed synde mod Gud. For Josef er hans loyalitet overfor sin herre og overfor Gud såvel som relationen til begge vigtigere end en flygtig affære.

Josef ved, at han er afhængig af Gud. Han kan takke ham for sin gode stilling og beslutter sig derfor for at leve i sine relationer, som Gud ønsker det. Derfor prioriterer han svarende til dette. I relationen til Gud beslutter han sig bevidst imod tilnærmelserne fra Potifars hustru. Han forbliver standhaftig på trods af, at hun ikke tager et nej for et nej og gør seksuelle tilnærmelser.

Anvendelse

Ethvert menneske er elsket af Gud. Når vi skader andre mennesker i ord og gerning, sårer vi også Gud. Han henviser gentagne gange i sit ord til, hvordan relationer kunne blive til velsignelser. Når vi gør Gud til centrum i vores liv og tager det som udgangspunkt for vores relation til andre mennesker, er det lettere at modstå fristelser.

Velsignede relationer

1 Mos 39,21
til 40,22

Hvordan viser Guds velsignelser sig i Josefs liv?

Hvordan viser Guds velsignelser sig selv i ulykken?

Forståelse

Den tids fængsler tjente både som arbejdslejr og som domstol. Oldtidens love i Mellemøsten kendte ikke til fængselsstraf med undtagelse af Egypten. Dog overrasker det, at Potifar ikke lader Josef henrette, men lader ham bringe til kongens fanger. Han lader nåde gå for ret – mon han aner, hvad der er foregået i hans hus?

Det var ikke mundskænkens opgave alene at række kongen vinen, men også smage for på hans mad. Han havde kongens tillid og var ofte også hans rådgiver. Det blev senere en fordel for Josef.

I fængslet skal Josef oparbejde sin status på ny og knytte nye relationer – han begynder helt forfra. Og dog er han i denne situation ikke alene: "Herren var med Josef" (v. 21).

"Josef troede på, at hans fædres Gud ville være hans Gud. Han overgav sig straks helt og fuldt til Herren og bad om, at han, som bevarer Israel, ville være med ham i landflygtigheden" (Ellen White, *Patriarker og Profeter*, s. 108).

Anvendelse

I vores liv kan der også findes situationer, hvor alt ser håbløst ud, og hvor vi skal begynde helt forfra. Vi kan være sikre på, at Gud ikke slipper os. I relationen med ham kan vi i livets storme finde og opleve hvile, ligesom der selv i ulykken kan gemme sig velsignelser.

Gode relationer kan vise sig at være rige på velsignelser. Ikke egen taktik, men Gud kan sende dem som velsignelse. Hvor vigtigt er et godt netværk af relationer for mig? Hvad kan jeg bidrage med, og hvordan får jeg gavn af det?

"I den 7. himmel" – en himmelsk familie

Hebr 11,17-22;
12,22-24

Allerede i bibelsk tid fortælles der om problemfamilier. Og alligevel – trods alle kriser og fejlagtige beslutninger – befinder Abraham, Jakob og Josef sig blandt trosheltene i Hebræerbrevet. Deres relation med Gud bar dem gennem alle livets højder og dybder og hjalp dem til at finde heling, fred og hvile. På den måde er de blevet forbilleder for os. Vi kan også finde hvile hos Gud, uanset hvordan vores familiære situation ser ud. Der er godt at vide, at vi er Guds børn, at vi virkelig hører til en "himmelsk familie".

Refleksion

"Hvor end du bor, i hvert et land,
den lyse vil fra strand til strand
og gribe dig som barnets hånd,
den kærlighedens sang."

(J. Johnson, Noomi Rasmussen, Adventistkirkens salmebog, 85)

Resumé

Gud står også ved vores side i komplicerede familieforhold og hjælper os til at oprette og vedligeholde rigt velsignede relationer til andre.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

- 1 "Det er lige meget, hvem der har såret eller nedbrudt dig. Det, der tæller, er, hvem der får dig til at smile" (ukendt).

Diskuter denne påstand. Hvem får jer til at smile?

- 2 1 Mos 34,1-7 og 30-31

Beskriv situationen i Jakobs familie.

Hvad mener I om Jakobs adfærd som far?

Gud velsigner også familier med ødelagte relationer.

Hvad betyder det for os i vores forhold til andre?

- 3 1 Mos 39,1-3 og 19-23

Tre gange understreger teksten, at Gud var med Josef.

Hvordan viste det sig?

Hvordan ved I, at Gud er der for jer i vanskelige situationer?

- 4 1 Joh 3,1-3

Hvad siger disse vers om Gud?

Hvad siger de om os?

Hvilken relation er der mellem gudsbillede og menneskesyn?

Hvad betyder det for jer og jeres selvværd, at I er Guds børn?

7. uge **At finde hvile i tilgivelsen**

”Men vær gode mod hinanden, vær barmhjertige og tilgiv hinanden, ligesom Gud har tilgivet jer i Kristus“ (Ef 4,32).

Hovedtanke

Tiden læger ikke alle sår; det gør tilgivelse.

Introduktion

Den britiske statsborger Eric Sutherland Lomax (1919-2012) var i japansk krigsfangenskab i Kanchanaburi (Thailand) under Anden Verdenskrig. Han blev sammen med tusindvis af andre tvunget til med de bare næver at anlægge en jernbanelinje fra Thailand til Burma (det nuværende Myanmar).

Da man fandt en radio i lejren, blev Lomax sammen med fem andre fanger i samme enhed beskyldt for – med urette – at skabe antijapanske intriger, hvorefter han blev tortureret. Efter krigen var Lomax næsten ikke i stand til at vende tilbage til det ”gamle liv”. I mange år havde han brug for både lægelig og psykologisk hjælp.

50 år senere mødte Lomax en af sine forhenværende torturbøddler, Takashi Nagase. De to ”krigs ofre” forsonede sig med hinanden og forblev venner resten af livet. Nagase udtalte efter deres gensyn: ”Nu tror jeg, jeg kan dø med fred.” Denne bevægende historie er skildret i filmen ”The Railway Man”.

I denne uge drejer det sig om fem myter vedrørende tilgivelse og om, hvilken påvirkning tilgivelse kan få på ødelagte relationer og urolige hjerter.

Oversigt

Søndag	At bearbejde fortiden	1 Mos 42,1-20
Mandag	At turde have fornyet tillid	1 Mos 42,21-38; 43,15-34
Tirsdag	Tilgivet og glemt?	1 Mos 45,1-15
Onsdag	Konsekvensen af ikke at tilgive	Matt 18,21-35
Torsdag	At finde hvile og bevare roen	1 Mos 50,15-26
Fredag	At tilgive ligesom Kristus?	Ef 4,29-32

At bearbejde fortiden

1 Mos 42,1-20

Hvordan kan Josefs holdning til sine brødre beskrives og forklares? Er hans adfærd rimelig?

Forståelse

Josef kunne, ud fra den position han havde, sagtens have hævnnet sig på sine brødre uden at skulle stå til ansvar for det. Men i stedet for at gøre gengæld gør han sig hård og spørger især til sin bror Benjamin og sin far (43,7) – til de personer, der betød mest for ham. For deres skyld viger han heller ikke tilbage for at true sine halvbrødre med hårde straffe.

Josef er ikke længere i offerrollen, men viser, at han er sine halvbrødre overlegen. Han giver heller ikke op, da han møder dem igen. Han udfordrer dem. På trods af sin hårdhed viser han dog medfølelse, da han kommer dem i møde (sml. v. 16 med v. 19-20).

Anvendelse

Myte nr. 1: At tilgive vil sige at give den skyldige ret

Misbrug og vold – det være sig fysisk som psykisk – er yderst forkasteligt og bør aldrig tolereres "for fredens skyld". Ingen uret kan ved hjælp af tilgivelse mirakuløst forvandles til ret. Tværtimod: Det første skridt i retning af tilgivelse forudsætter, at den begåede uret anerkendes som sådan, uden at man føler sig skyldig, og at man gør sig fri af offerrollen.

Misbrug, uanset af hvilken art, er ikke nogen bagatel, som udelukkende vedkommer den nærmeste familie. Her er det nødvendigt med professionel hjælp, man kan have tillid til. Der findes mange forskellige tilbud om hjælp, bl.a.

- socialstyrelsen.dk/voksne/Senfølger-af-seksuelle-overgreb/radgivning-og-behandling-af-senfølger
- psykologbogen.dk/viden/viden-om-psyken/ofre-for-overgreb-og-mishandling
- boernehuse.dk

Refleksion

"Det er ikke et udtryk for kærlighed bare at finde sig i alt"
(Gary Chapman, *Kærlighedens 5 sprog for singler*, forlaget Fokal).

At turde have fornyet tillid

1 Mos 42,21-24

1 Mos 43,15-34

Hvad er Josefs gråd udtryk for?

Bør man skamme sig over sine tårer?

Hvad føler jeg, når jeg græder?

Forståelse

Sandsynligvis havde Josef allerede tilgivet sine halvbrødre længe inden, han så dem. Ellers havde han nok været præget af irritation, harme og hævnthirst. Alligevel tester han lige tre gange, om hans halvbrødre stadig sidder fast i de gamle mønstre, eller om de er hans tillid værdig.

Han vil have at vide, om hans biologiske bror, Benjamin

- også er blevet offer for halvbrødrene (42,20)
- er blevet et mål for misundelse og harme (43,34)
- også ville blive beskyttet, hvis han (formentlig) begik en fejl

Da Josef hører om Rubens hemmelige redningsplaner og senere står over for sin uskadte bror, Benjamin, græder han (42,21-24; 43,29-30). Således giver han plads til sin sårethed og bliver roligere. Hans halvbrødre derimod er drevet af frygten for straf eller hævn. De er urolige.

Anvendelse

Myte nr. 2: Det er nemt at tilgive

Tilgivelse er en proces, og den sker sjældent på et øjeblik. At sige ordene: "Jeg tilgiver dig" er vigtigt, men det kan ikke erstatte det indre opgør. Når vi i Fadervor beder: "og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere" (Matt 6,12), så minder det os om, hvor vigtigt det er at tilgive og at modtage tilgivelse.

Gråden hører også til helingsprocessen. Den, der græder, giver fysisk udtryk for smerte og/eller lettelse. Man fornemmer på egen krop, at man giver slip.

Refleksion

Jesu første offentlige budskab lød: Metanoeite, der ordret oversat betyder "I skal ændre jeres indstilling!" Den gode nyhed er: Forandring og fornyelse er mulig!

Tilgivet og glemt?

1 Mos 45,1-15

Josef taler om sine smertelige erfaringer. I hvor høj grad giver han dermed slip på dem, og i hvor høj grad holder han fast i dem?

Er jeg en, der bærer nag, der fortrænger eller bliver ved med at huske?

Forståelse

Judas omsorgsfulde ord (44,18-34) gør dybt indtryk på Josef. Det var jo Juda, der dengang ville sælge ham for at redde hans liv (37,26-27). Josef giver sig til at græde i sine brødres påsyn og garanterer dem sin tilgivelse. Sandsynligvis genoplever han i dette øjeblik følelsen af at blive såret.

Det, Josef gør, er meget mere end et "pyt med det" eller "det er ok." Han sætter ord på den uret, hans halvbrødre har begået imod ham. Det er en del af hans livshistorie og bliver ikke fejlet ind under gulvtæppet. Fokus ændrer sig ganske vist: fra smerte til en ny form for mening.

Anvendelse

Myte nr. 3: At tilgive vil sige at glemme

For at kunne tilgive skal jeg også kunne indrømme, at jeg virkelig er blevet såret. Alt andet ville være benægtelse eller fortrængning. At tilgive er en bevidst handling, et valg. Tilgivelse anerkender de ubehagelige konsekvenser af en krænkelse og stiller dem i et nyt lys. Uretten huskes bevidst, ikke for at give mere rum til smerten, men tværtimod for at give plads til håbet om en bedre fremtid.

Vi fortrænger tit følelser. Især de "negative" som blandt andet vrede, irritation og hidsighed. Men Gud kan også holde os ud, når vi er sårede. (Tydelige eksempler i Sl 35,8; 59,14; 137,8; 139,19).

Når jeg tilgiver, overlader jeg min impulsive lyst til hævn eller gengældelse til Gud. På den måde bliver jeg fri til at acceptere selv den mest smertelige fortid, som den var.

Refleksion

"Vi har lige så meget brug for tilgivelse som for føde" (Jochen Klepper).

Konsekvensen af ikke at tilgive

Matt 18,21-35

Hvilken direkte og indirekte virkning har kongens medfølelse indstilling?

Hvad bliver jeg berørt af i denne lignelse? Hvad irriterer mig?

Forståelse

I denne lignelse viser Jesus den væsentlige forskel på guddommelig og menneskelig tålmodighed. Hvor mennesker ofte håber på en noget-for-noget retfærdighed, så der kommer en form for balance i tingene, viser Guds tålmodighed sig ved, at han eftergiver skylden. Gud skænker fuld tilgivelse, fordi han er barmhjertig. Den, der oplever Guds tilgivende kærlighed, vil være motiveret til også at vise andre barmhjertighed og forlade dem deres skyld. Jesus opfordrer til at drage den skyldige til ansvar (v. 15-20) – dog ikke for enhver pris. På korset bad han endda om tilgivelse for sine bøddler (Luk 23,34), fordi de ikke vidste, hvad de gjorde.

Anvendelse

Myte nr. 4: Når jeg nægter at tilgive, straffer jeg den skyldige

Selvom de skyldige ikke beder os om det, kan vi ved at tilgive mindske vores egen lidelse (og selvmedlidenhed). Hvis vi derimod gør os hårde og undlader at tilgive, straffer vi på en vis måde os selv, både i det tilfælde, hvor vi – hvad vi inderst inde håber på – ikke bliver bedt om tilgivelse, og især i det tilfælde, hvor vi bevidst ignorerer en oprigtig bøn om tilgivelse. At holde fast i smerten gør det vanskeligt, om ikke umuligt, at heles.

Refleksion

”Hvis man vægrer sig ved at tilgive, holder man fast i fortiden uden at kunne slippe den ... Det resulterer i, at gamle mønstre gentages, gamle krænkelser holdes i live, og voksende hævnfølelse gør alle involverede parter til ofre” (Richard Rohr, *Alles trængt den einen Namen*, Gütersloh, 2019, 92).

At finde ro og bevare den

1 Mos 50,15-26

Hvad siger brødrenes frygt om dem selv?

Hvad er nemmest: at tilgive andre eller at tilgive sig selv?

Forståelse

Jakobs familie havde allerede boet i Goshen i Egypten i 17 år (47,28). Efter deres fars død var Josefs brødre stadig – eller igen – nervøse. Mon Josef ville hævne sig på dem? Enten manglede de vished for, at Josef ville tilgive dem, eller også havde de endnu ikke tilgivet sig selv.

Josef gentager sin tilgivelse. Hans ord (v. 20) antyder, at hans tillid til, at Gud har overblik over historien, hjalp ham. Gud vendte det onde til noget godt (sml. Rom 8,28). Tidligere havde de ti brødre af frygt og skam tilbudt sig som trælle (v. 18). Nu gav de Josef en værdig begravelse (v. 26). Josef hvilede i fred, og de havde også endelig fundet fred.

Anvendelse

Myte nr. 5: Der er en grænse for tilgivelse

Tilgivelse betyder ikke, at vi kan genoprette alle relationer. Det er ikke altid muligt at græde sammen med eller omfavne dem, som forholdet er blevet ødelagt til. Men man har altid mulighed for at udtrykke tilgivelse i ord, det være sig mundtligt eller skriftligt. På den måde bliver det nemmere at få gjort op med krænkelser.

Hvis krænkelsen stikker meget dybt, er det måske nødvendigt at gentage dette (Matt 18,22). Vi har lov til at bede Gud om hjælp og kræfter til i det mindste at slå ind på tilgivelsens og helingens vej – ligesom Gud også altid forsøger at vende det onde til noget godt.

Refleksion

Hvilken skyld eller krænkelse kæmper jeg stadig med? Hvad kan hjælpe mig til at udvide grænsen for, hvad jeg er villig til at tilgive?

At tilgive ligesom Kristus?

Ef 4,29-32

Hvad er forskellen på Guds tilgivelse i Kristus og den tilgivelse, vi oplever mennesker imellem?

Egne tanker

”Ligesom Josef blev solgt til hedningerne af sine egne brødre, således blev Kristus solgt til sine bitreste fjender af en af sine disciple. Josef blev falsk anklaget og kastet i fængsel på grund af sin uskyld; således blev Kristus foragtet og forkastet, fordi hans retfærdige, selvforstående liv var en bebrejdelse mod synden, og skønt han ikke var skyldig i nogen uret, blev han dømt efter falske vidners udsagn. Josefs tålmodighed og ydmyghed under uretfærdighed og undertrykkelse, hans villighed til at tilgive og ædle storsind overfor de unaturlige brødre, er et forbillede på Frelserens holdning, da han i tavshed udholdt onde menneskers ondskab og forhånelser, og hans tilgivelse, ikke alene overfor morderne, men overfor alle, der kommer til ham, for at bekende deres synder og bede om tilgivelse“ (Ellen White, *Patriarker og Profeter*, s. 121).

Resumé

I Josef og hans brødres liv udspiller der sig en længerevarende proces, der fører til heling hos såvel offer som gerningsmænd. Tilgivelse sker ikke bare af sig selv. Den forudsætter en beslutning om at ville vriste sig fri af krænkelens magt – under visse omstændigheder måske endda mere end én gang.

Spørgsmål til drøftelse

- 1 **Praktisk/pædagogisk forslag:**
Hav en flipover klar. Lav to spalter.
1) Tilgivelse er ...
2) Tilgivelse er ikke ...
- Skriv jeres spontane idéer i skemaet. Gå hurtigt over til bibelstudiet. I løbet af samtalen kan listerne suppleres med yderligere forslag.
- 2 1 Mos 45,1-7.14-15
Josef taler om sine smertelige erfaringer. I hvor høj grad slipper han dem dermed, og i hvor høj grad holder han fast i dem?
- Hvad er forskellen på at tilgive, at glemme og at fortrænge?**
- Hvor stor en rolle spiller gråd for helingsprocessen?**
- 3 1 Mos 50,18-21
Hvilken rolle spiller Gud i Josef og hans brødres historie?
- Josefs historie ender godt. Hvordan tackler I det, når/hvis jeres relationer ender på en mindre tilfredsstillende måde?**
- Matt 18,21-22
Hvor går grænsen for (jeres) tilgivelse?
- 4 **"Ikke at tilgive er ligesom at drikke et bæger med gift i håb om, at den anden vil dø af det" (iflg. Siddharta Gautama "Buddha").**
- Hvilke erfaringer har I gjort i forhold til at tilgive/ikke at tilgive?**
- 5 **Forslag:**
Afslut med at synge Fadervor i kor.

8. uge **Helbredende (u)ro**

”Herren er mit lys og min frelse, hvem skal jeg da frygte? Herren er værn for mit liv, hvem skal jeg da være bange for?” (Sl 27,1).

Hovedtanke

Mismod og udbrændthed kan lade os falde i et dybt hul, som det ikke er til at komme op af igen. Men Gud baner en vej, hvor vi ingen udvej kan se.

Introduktion

Eliteidrætsfolk og gravide kender det lige så godt som dem, der kæster sig over en stor opgave. Målet er nået – sejren er tilvejebragt, barnet er født, eksamenskaraktererne er modtaget, konferencen blev en succes – og så oplever man, hvordan begejstringen viger for en depressiv stemning. I stedet for at glæde sig gribes man af manglende drivkraft, tristesse og føler sig nedslået.

Når livet derimod forløber den gale vej – fx ved en uhelbredelig sygdom eller selvforskyldt adfærd – så slukkes håbet om bedring og heling eller en ny begyndelse sommetider helt.

To bibelske eksempler skal stå i denne uges fokus. Det ene drejer sig om en kronisk sygdom, der lammer kroppen, men også har godt fat i det indre. Det andet tilfælde opleves af én, der mister al sin drivkraft og livsglæde som lyn fra en klar himmel. Begge bliver helbredt – den ene omgående, og den anden trinvis. De kan bevidne: ”Herren er hos dem, hvis hjerte er knust. Han løfter dem, hvis sjæl er nedbrudt” (Sl 34,19 2020).

Og når miraklet udebliver? Så gælder Asafs ord: ”Selvom min krop og min forstand skal dø, er du min klippe og mit sted” (Sl 73,26, Bibelen 2020).

Oversigt

Søndag	Uro har forrang	Mark 2,1-4; Luk 5,17-19
Mandag	Rodbehandling	Mark 2,5-12; Luk 5,20-26
Tirsdag	Burnout	1 Kong 19,1-4
Onsdag	Terapiplan	1 Kong 19,5-10
Torsdag	Helbredende stilhed	1 Kong 19,11-14
Fredag	”Vend tilbage ad vejen”	1 Kong 19,15-21

Uro har forrang

Mark 2,1-4

Hvad mon de folk, der har omringet Jesus for at høre ham, tænkte?

Luk 5,17-19

Var det rimeligt, hvad mændene gjorde for den lamme set i lyset af hans kroniske sygdom?

Forståelse

Scenen virker helt uvirkelig. Huset, som Jesus opholder sig i, er fyldt med mennesker. Selv udenfor stimler de sammen for at opsnappe blot nogle få ord eller måske endda blive vidner til et helbredende mirakel. Mens Jesus forkynder Guds ord (ordr. *han talte ordet*), opstår der uro udenfor huset. Fire mænd maser sig gennem mængden med en syg mand på en bære, stiger op ad husets udvendige trappe og ud på det flade tag. Der bryder de et hul for at sænke båren ned med den syge. Hvordan vil Jesus reagere på det?

I Markusevangeliet er der for huset, som Jesus opholdt sig i, brugt udtrykket, at han var *hjemme*. Muligvis drejer det sig om Simon og Andreas' hus, hvor Jesus bor, mens han opholder sig i Kapernaum (Mark 1,29; 9,33). Oven i uro og forstyrrelser kommer tingskader, som ikke dækkes af nogen forsikring. Teksten siger intet om ejernes reaktion.

Anvendelse

I gudstjenesten bør der herske andagtsfuld stilhed til eftertanke. I bønnen før prædiken høres af og til: "Kære Gud, hold alle indre og udefra kommende forstyrrelser fjernt!" Ja, hvis Gud ville gøre det, så kunne vi i al stilhed holde gudstjeneste og bagefter i ro og mag gå hjem. Men hvordan kan Guds Ord nå vores indre uden af og til at skabe uro, ja endog bringe det i kog?

Børn og tilråb i gudstjenesten – "uro" eller tegn på liv?

Refleksion

"Indtil Johannes Døberen kom, havde I kun loven og profetbøgerne at rette jer efter. Nu bliver det proklameret, at Guds kongerige bliver virkelighed, og alle forsøger at kæmpe sig vej ind i det" (Luk 16,16, Bibelen 2020).

Rodbehandling

Mark 2,5-12

Hvorfor helbreder Jesus den indre lammelse *før* den ydre lidelse?

Luk 5,20-26

Gælder fuldmagten til syndsforladelse også for os? Hvordan skal det i givet fald forstås?

Forståelse

Mændenes adfærd er aldeles uhørt. Men for tilhørerne er Jesu reaktion topmålet af frækhed. Med hans udsagn: "Menneske, dine synder er tilgivet dig," gør han krav på guddommelig fuldmagt – det er gudsbespottelse, og vandreprædikanten fra Nazaret er en uromager!

Jesu selvforståelse og -retfærdiggørelse kommer til udtryk i ordet *Menneskesøn*, som minder om det himmelske væsen i Dan 7, som Gud overdrager Riget til (Dan 7,13-14). I bevidstheden om denne autoritet tilsiger Jesus den lamme syndernes forladelse og helbreder ham.

Anvendelse

Langt fra alle sygdomme er følger af egen skyld. Men i dette tilfælde ser det faktisk ud til, at der foreligger en årsag-virkningssammenhæng. Derfor befrier Jesus den syge først fra sin indre lammelse, for at også kroppen derefter kan helbredes.

Nogle fysiske lidelser kan mildnes og sommetider helt overvindes, når den syge finder den indre fred og hvile. Omvendt bringer nogle sygdomme indre blokader for dagen, der beror på negative tanker, forkert adfærd, ikke tilgivet skyld eller et ustabil forhold til Gud.

Fornemmelsen for andres reelle nød og deres behov er en del af sjælesorgen. Ægte hvile finder vi først, når vi får fred med Gud. Hvem har ikke brug for indre heling?

Refleksion

"'Fred være med jer! Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer.' Da han havde sagt det, blæste han ånde i dem og sagde: 'Modtag Helligånden! Forlader I nogen deres synder, er de dem forladt, nægter I at forlade nogen deres synder, er de ikke forladt'" (Joh 20,21-23).

Burnout

1 Kong 19,1-4

Hvordan kan Elias' pludselige sammenbrud forklares?

Hvordan hænger selverkendelse og dødstrang sammen?

Forståelse

Elias har lige vundet en overvældende sejr. Uden frygt står han foran Akab. Guds tegn som svar på hans bøn har vist folket Jahves magt og vendt deres hjerter, så det bekender: "Det er Herren, der er Gud!" Elias lader de 850 Ba'al- og Ashera-profeter henrette. Sejr over hele linjen. Hvad skulle Jezabels trussel kunne udrette mod ham?

Men pludselig bliver Elias totalt modløs. Han gribes af panik og ren-der for sit liv. Han gemmer sig i ørkenen og ønsker sig død. "Det er nok, Herre! Tag mit liv..." Elias erkender, at han er lige så frygtsom og fej som konge og folk. Skam og skyldfølelse kommer over ham. Mest af alt ønsker han at synke i jorden. Hans livsværk er mislykket, hans tro er hul og tom, og hans ry og rygte som en modig bekender er ødelagt. "... for jeg er ikke mere værd end mine fædre."

Anvendelse

Så længe vi surfer på succesens bølgetoppe, er vi kålhøgne – især når vi yder noget for Gud og menighed. Magt og indflydelse fører imidlertid let til fromt selvbedrag. Fiasko over hele linjen konfronterer Elias med sit andet jeg (og vi med vores?): ikke helten, men kyl-lingen, ikke forbilledet, men taberen. Den, der har oplevet fiaskoer, lærer at se sig selv og andre med nye øjne.

Refleksion

Hvilken Elias er "den sande"? Den, der optræder modigt, eller den, der flygter i panik? "Hvem er jeg?", spurgte Dietrich Bonhoeffer sig selv, mens han sad i fængsel. "Jeg er din, o Gud," var hans svar.

Terapiplan

1 Kong 19,5-10

Hvordan hjælper Gud den udmattede profet af med fortvivlelsen?

Hvordan kan jeg hjælpe andre, der befinder sig i en lignende situation?

Forståelse

Den udmattede Elias lægger sig til at sove under en skyggefuld gyvelbusk. Da han vågner, ser han ved siden af sig et nybagt brød og en krukke med vand. Han kan ikke modstå den fristende duft. Da han har spist, overmandes han igen af træthed og fortsætter sin "helsesøvn". Efter endnu et styrkende måltid, vandrer han 40 dage og nætter til bjerget Horeb (Sinaj). Her havde Gud åbenbaret sig for folket og sluttet pagt med det (2 Mos 19-24). Hvad driver ham? Hvorfor får han ingen ro?

Ankommet ved *Guds bjerg* står Elias overfor spørgsmålet: Hvad vil du her, Elias? Hans svar genspejler, hvad hans indre er optaget af: Mit engagement for Gud var forgæves, min trofasthed var ikke møjen værd, alle har forladt mig, og nu trues jeg af døden. Hvad skal jeg dog her? Elias er i en dyb eksistentiel krise.

Anvendelse

Guds "terapiplan" for sin udbrændte tjener indeholder tre gode råd, som også nu til dags hører til i behandlingen af depressioner forårsaget af burnout: få nok søvn, spis mådeholdent og motionér. Vekselvirkningen mellem afslappende hvile og fysisk aktivitet har en helbredende virkning.

Dette er et eksempel på, hvad der bidrager til at genskabe fysisk og psykisk styrke. Dog er dette ikke en erstatning for den professionelle hjælp, der måtte være nødvendig!

Refleksion

"Selv om vi ikke lige nu har synlige beviser for, at vores frelser bøjer sig ned til os i kærlighed og barmhjertighed, så gør han det alligevel. Vi fornemmer måske ikke hans nærvær, men hans hånd hviler kærligt og medfølelse på os" (Ellen White, *Der bessere Weg*, Hamburg 1993, 72).

Helbredende stilhed

1 Kong 19,11-14

Hvad skal denne scene vise den deprimerede profet?

I hvilke situationer har Guds nærvær været tydeligt for mig?

Forståelse

Ud over de afprøvede husråd bruger Gud nu sit mest effektive lægemiddel. Han lader Elias fornemme sit nærvær! I modsætning til Karmelbjerget, da Guds kraft blev synlig i en skræmmende, fortærende ild, oplever Elias ham ikke i naturens kræfter: storm, jordskælv, ild. Først den "svage susen" (2020), "hvisken af et sagte vindpust" (NZB), "lyden af en svævende tavshed" (NEÜ) lokker ham ud af hulen og får det oprørte sind til at falde til ro. Sandelig en "himmelsk" oplevelse!

Alligevel står Elias stadig overfor spørgsmålet: Hvad vil jeg her? Han pines stadig af den øjensynlige fiasko. Men mødet med Gud har forandret ham. Dødstrangen er overvundet, og den totale udmattelse er forbi. Elias er dukket frem fra sin "hule" – sit refugium – og kan på ny møde livet og menneskene.

Anvendelse

Vores verden er fuld af støj. Hylende motorer, drønende højttalere, tordnende fly og gennemtrængende udrykningshorn ... Sommetider flygter vi ind i larmen, fordi vi ikke kan holde stilheden ud. Men det er netop i den, Gud ønsker at møde os. Dog findes der næppe noget mere velgørende end "lyden af en sagte susen".

"Efterhånden som omstændighederne ændrer sig, kommer der også ændringer i vores erfaringer. Gennem disse forandringer bliver vi enten opstemte eller deprimerede. Men skiftende omstændigheder har ikke magten til at ændre Guds forhold til os. Han er den samme i går, i dag og i al evighed. Og han beder os om at have ubetinget tillid til hans kærlighed" (Ellen White, *In Heavenly Places*, 120; Brief 24, 1888).

Refleksion

"Den største åbenbaring er stilheden" (Lao-Tse).

”Vend tilbage ad vejen”

1 Kong 19,15-21

I hvor høj grad er den nye opgave, som Elias skal tage på sig, en del af hans helingsproces?

Først flygter han for Jezabel, så løber han i 40 dage til bjerget Horeb, og slutteligt går han på Guds bud til Damaskus. Hvad er forskellen på disse veje?

”Se hen til Jesus og vend dig i stille bøn til ham. Grib fat i hans styrke, uanset hvad dine følelser måtte være. Gå lige fremad i visheden om, at ingen af dine bønner vil undlade at blive hørt ved Guds trone. Herren kan ikke skuffe dem, der tillidsfuldt vender sig til ham. Syng af hjertet en takkesang til Gud, når du føler dig trist og nedslået. Jeg siger det, som en der ved det, at lyset vil komme, glæden vil blive vores, tåge og mørke skyer skal rulles bort. Vi vil da forlade alle dystre og mørke undertrykkende kræfter og gå ind i Guds nærværs klare lys” (*Für die Gemeinde geschrieben. Ausgewählte Botschaften von Ellen G. White, Band 2, 245. Engelsk: Selected Messages-2, R&H, p. 242-243*).

Resumé

Der findes en rekreativ uro, som ved Guds hjælp vil føre os til den sande hvile.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

1 Kender I til "rekreativ uro" – "rekreativ hvile"? Fortæl om det.

2 Mark 2,1-12

Foretag en udveksling af synspunkter om denne historie: set med Jesu øjne, tilhørernes, de fire mænds, den syge mands og husejernes øjne. Lav et resumé af jeres synspunkter.

Hvilke erfaringer har I personligt gjort jer i forholdet til sygdom og skyld?

Hvordan kan vi hjælpe hinanden i denne proces?

3 1 Kong 19,1-10

Hvilket kapitel er mest betydningsfuldt for jer: kap. 18 (den modige Elias) eller kap. 19 (den modløse Elias)? Begrund jeres opfattelse. Læg mærke til, hvilken rolle egne erfaringer og bestemte livsafsnit spiller her.

Hvordan vil I forklare Elias' adfærd i disse ti vers?

Hvad kan vi i dag lære af Guds "terapiplan"?

4 1 Kong 19,11-15a

Hvornår har I tydeligst oplevet Guds nærvær?

Hvilken erfaring har I gjort med "lyden af en svævende tavshed"?

Hvor kunne vi (mere) bevidst finde plads til den i gudstjenesten?

5 **Forslag til aktivitet:**

Ordstyreren giver alle deltagere et ark i størrelse af postkort, hvor disse skriftsteder er citeret: Sl 27,1; 34,19 og 73,26 (jf. introduktionen). Derefter læser gruppen skriftstederne højt for hinanden og afslutter samtalen med en bøn.

9. uge

Sabbatshvile – en Guds gave

”Gud velsignede den syvende dag og helligede den, for på den hvilede han efter alt det arbejde, han havde udført, da han skabte” (1 Mos 2,3).

Hovedtanke

Hvile er en gave fra Gud til hele skabningen.

Introduktion

Når man læser skabelsesberetningen i begyndelsen af Bibelen, kan man undres over dens enkelhed, klarhed og harmoni. Hvert ord er velovervejet, og intet er overflødigt.

I løbet af de seks skabelsesdage gentages det seks gange, at Gud så, at det var *godt*. Ved afslutningen af den sjette dag står der, at Gud så, *hvor godt* det var (1,31; *såre godt* i 1948-overs., *virkelig godt* i Bibelen 2020). Men den syvende dag overgår dette. På den dag *fuldender* Gud sit værk, idet han hviler.

Skabelsesteksten er enestående smuk, men den har ikke til formål at levere en teoretisk forklaring på verden i moderne, naturvidenskabelig forstand. Den fokuserer på meningen med livet og troen på Gud. Den opfordrer til at have tillid til Skaberens. Den vidner om, at denne Skaber har til formål at føre livet til fuldendelse.

Hvad ønsker jeg? Et godt liv? Et virkelig godt liv? Eller et ”fuldendt” liv? Gud tilbyder mig at hvile med ham og i ham. På den måde finder mit liv sin fuldendelse – i Guds hvile og fred. Det kan hver syvende dag minde mig om.

Oversigt

Søndag	Sabbatsfejring	1 Mos 1,1-2,3
Mandag	Sabbatsbud	2 Mos 20,8-11
Tirsdag	Sabbatserfaring	2 Mos 16,14-31
Onsdag	Sabbatstanker	5 Mos 5,12-15
Torsdag	Sabbatsbøn	Sl 92
Fredag	Sabbatsløfte	Es 58,13-14

Sabbatsfejring

1 Mos 1,1-2,3

Hvad fejrer Gud med sin hvile?

Hvad kan vi udtrykke i dag ved bevidst at hvile?

Forståelse

I begyndelsen af skabelsesberetningen nævnes en tilstand med livsfjendtlig ørken, mørke og urdyb. Ud af dette kaos skaber Gud et sted, hvor al skabning kan eksistere.

Teksten er præget af symmetri og harmoni. Den skildrer to gange tre skabelsesdage. Dag 1 og dag 4 refererer til hinanden (lys og sol, måne og stjerner), dag 2 og dag 5 er parallelle (himmelhvælvingen og fuglene) ligesom dag 3 og dag 6 (alt grønt på jorden, dyr og mennesker). Skabelsesberetningen skildrer den skabte verden som en harmonisk helhed, hvor enhver detalje er villet og elsket af Gud.

Guds hvile markerer, at skaberværket er færdigt. Nu kan skaberværket eksistere ud fra den livskraft og velsignelse, der er nedlagt i det. Gud fejrer sit værk.

Anvendelse

Sabbatten har noget meditativt over sig – i hel positiv betydning: Man hviler efter sine aktiviteter. Her er væren vigtigere end gøren. Mennesket bør forstå, at dets liv ikke kun består af gerninger, men også af andre kilder. Hvile er nødvendig for modstandskraften. Den skal give rum for festlige sammenkomster og hive én ud af hverdagens trummerum. Når man fejrer noget, får man nye kræfter og bryder med illusionen om, at man kan leve ved evigt at skulle præstere. På sabbatten lever mennesket retfærdiggørelse ved tro. Det lever for en gangs skyld af Guds gerninger – sikke en provokation for enhver præstations-ideologi.

Refleksion

Ro/hvile og fest/fejring – hvordan passer det sammen? Hvordan kunne en sabbatsfest se ud?

Sabbatsbud

2 Mos 20,8-11

Hvem er sabbatshvilen til for?

Hvilke friheder giver sabbatsbuddet mig?

Forståelse

I skabelsesberetningen er hvilen Guds mål med skaberhandlingen. Først ved Sinaj kaldes den syvende dag som del af skabelsesordenen for *sabbat*. Hver syvende dag fejres Guds magt over tiden – igen og igen.

Sabbatten er et tegn på Guds interesse for mennesket, der skal have del i den guddommelige hvile. Den syvende dag blev helliget for også at beskytte de svageste skabninger i arbejdsfællesskabet på landet, de ufrie arbejdere og dyrene. Dette er en parallel til budet om at lade jorden ligge brak hvert syvende år, så den kan regenerere og give næring til de fattige.

Det er også ved Sinaj, israelitterne får besked på at bygge helligdommen. I seks dage venter Moses på at skulle møde Gud på bjerget. På den syvende dag kalder Gud ham til sig i skyen (2 Mos 24,16).

Teologisk set er der ved hjælp af den syvende dag skabt en forbindelse mellem skabelse og helligdom. Sabbatten bliver på den måde til en helligdom i tiden, en helligdom, der ikke er bundet til et sted, en helligdom, som enhver kan træde ind i, og som aldrig kan ødelægges.

Anvendelse

I forhold til den praktiske måde at fejre sabbat på er det vigtigt at holde sig for øje, at hvilen også er til for at beskytte de svage. Budet henvender sig først til dem, som andre er afhængige af. Enhver skal kunne have glæde af denne lise. Da der findes mange "herrer" i denne verden, der ikke bryder sig om dette, er det et krav.

Sabbattens gave er vigtig for vores gudsbillede. Gud pålægger ikke byrder, han letter dem. På sabbatten forstår vi meningen med alle andre bud: de stiller ikke krav, de er en modvægt til menneskelige forventninger.

Refleksion

"Frihed er lovens blomst" (Clemens Brentano).

Sabbatserfaring

2 Mos 16,14-31

Hvad kunne israelitterne lære af deres erfaring med mannaen?

Hvad er basis for min tro på en omsorgsfuld Gud?

Forståelse

"I visse områder af Sinaj-halvøen findes der to arter af skjoldlus, der fra slutningen af maj og til juli måned suger plantesaft ud af manna-tamarisken som næring for deres larver. Da denne kun indeholder lidt af det nitrogen, som larverne har behov for, har lusene brug for en stor mængde saft. Overskuddet udskiller de som dråber, der falder til jorden som små, hvidligt-gullige kugler. Disse kugler samles op af beduiner om morgenen, da de smelter i løbet af dagen (sml. 2 Mos 16,21).

Ørkenbusken Hammada salicornica ('hvid Hammada') producerer også manna. Mannaen er sød og anvendes som erstatning for honning, men ikke i stedet for brød" (oversat fra bibelwissenschaft.de).

Uanset om disse naturlige forekomster svarer til den bibelske manna, så er og bliver det et under. Manna var dog ikke den eneste ernæringskilde for folket, der levede som halvnomader: de ejede dyr, kunne købe levnedsmidler og så afgrøder, når de blev på et sted i længere tid.

Den gave, som sabbatten er, "har forbindelse til den gave, som den dobbelte portion manna var dagen før sabbatten. Den var en forudsætning for, at man kunne hvile på den syvende dag ... Israel må og skal lære at leve af og på det, der skænkes i overflod, og at holde inde og fejre" (*Neuer Stuttgarter Kommentar, Altes Testament*, bind 2, 189).

Anvendelse

Nu om stunder lever vi i industrialiserede samfund, hvor livet ikke bare går i stå på sabbatten. På den ene side har det enkelte menneske et ansvar for helheden, på den anden side har alle behov for hvile og en bevidsthed om, hvad der er "det sande brød fra himlen" (Joh 6,32-35). Med afsæt i en grundlæggende tillid til Faderen finder frelste og udfriede mennesker en måde at fejre sabbatten på, som den var tænkt af ham, som gav den.

Sabbatstanker

5 Mos 5,12-15

Hvad skulle israelitten mindes på hviledagen?

Hvilke troserfaringer har sat sig spor hos mig?

Forståelse

I den orientalske verden mente samfundets privilegerede, at de var kaldede til musisk beskæftigelse. Korporligt arbejde opfattedes som nedværdigende. Den slags var forbeholdt mennesker fra middelklassen og nedefter. Arbejde havde ikke noget med selvrealisering at gøre. Det var en trædemølle, især for slaver. Sabbatsbuddet i 5. Mosebog begrundes ikke "hold hviledagen hellig" med, at man skal hvile sammen med Skaberen, men at man skal mindes udgangen af Egypten. Israel skal fejre sabbat ved at mindes udfrielsen af slave-tilværelsen med dens hårde hoveri, som folket var tvunget til at yde fremmede herrer. Ved at fejre sabbatten skal Israel altså forkynde, at Jahve udfrier. På sabbatten skal alle skabninger være ligestillet.

Derfor var Jesus også imod en sabbatshelligholdelse, der var præget af lovtrældom. Sabbatten er til for menneskets skyld (Mark 2,27).

Anvendelse

Sabbatten er en gave fra den udfriende Gud til sit folk. Derfor bør sabbatten være en befriende erfaring. Den er og bliver et stort indgreb i elitens økonomiske interesser, der kræver uafbrudt arbejde og effektivitet. Sabbatten står for en helt anden livsopfattelse. Den opfordrer til empati, og til at rollerne byttes om. Den ligestiller alle mennesker. På sabbatten er der ikke forskel på arbejdsgiver og arbejdstager. Det er stadig forbudt at give børn ordre om sabbatten i Israel.

Refleksion

"Den, der har mulighed for at være fri, skal ikke gøre sig selv til træ" (tysk ordsprog). Har jeg oplevet sabbatten som en befrielse?

Sabbatsbøn

SI 92

Hvilket problem taler sabbatssalmen om?

Hvordan hjælper hviledagen mig med mine fundamentale spørgsmål?

Forståelse

Salmen er en hymne, hvori et troende menneske bekender sig til Gud, der har givet ham ny indsigt. Efter eksilet blev den til en sabbatsbøn i menigheden – måske fordi det hebraiske navn for Gud forekommer syv gange, hvilket har forbindelse med sabbatten. Men måske er det også, fordi den udtrykker noget generelt om den troendes liv.

De to dele i hymnens hovedafsnit beskriver henholdsvis forbryderens skæbne (v. 5-9) og de retfærdiges skæbne (v. 10-16). Årsagen til lovprisningen og dens indhold er Guds nærhed, hans trofasthed og hans godheds pålidelighed og bestandighed. Som verdens konge og dommer ønsker han, at det er hans retfærdighed, der ligger til grund for verdensordenen. Salmisten benægter ikke, at det tit er forbryderne og de uretfærdige, der har succes. Men hvis man er mindre overfladisk, lader man sig ikke forblænde af det.

Hvor menneskerettigheder og menneskets værdighed trues og overskrides, er det et angreb på Jahve selv. Gud løfter de krænkede, giver dem kraft til at gå oprejst og med værdighed – på trods af alle krænkelser. Salmisten stoler på Guds retfærdighed som skaberværket og historiens egentlige livskraft. Hans liv skal være et vidnesbyrd om dette (iflg. Erich Zenger, s.n.).

”At recitere en sådan bøn, som denne salme jo er, er et enestående vidnesbyrd om retfærdighed. Den, der midt i sin lidelse kan bede således og helt og holdent sætte sin lid til Gud, vil erfare, at Bibelens Gud bogstaveligt talt giver ham kraft, værdighed og frelse” (Erich Zenger, Psalmen, Freiburg 2011, 645).

Refleksion

Sæt ikke jeres lid til mirakler, recitér salmer!
(Hasidisk jødisk ordsprog)

Sabbatsløfte

Es 58,13-14

Hvordan beskriver profeten sabbatten i Guds ånd?

I de første vers af kapitel 58 kræver profeten social ansvarlighed i forhold til de svage i stedet for blot formel udførelse af ritualer. Det, der kræves, er altså et helligt liv på alle fronter. Dette vedrører også sabbatten. Den havde – efter tabet af templet og offertjenesten – fået en fremtrædende betydning som helligdom i tiden og som identitetsskabende tegn for den jødiske menighed. Men også her er der behov for den rette indstilling. Esajas opfordrer folket til at ære sabbatten, ligesom det ærer Gud. Så vil det opleve det frydefulde fællesskab med Gud og velsignelsen ved det land, som Gud har skænket det.

Resumé

Alle skabninger bør kunne have del i Guds hvile. Sabbatten er et udtryk for en livsfilosofi, hvor man stoler på Guds godhed og barmhjertighed og respekterer enhver skabnings værdighed.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

- 1 "Arbejde og fest fuldender hinanden" (Ludwig Strauss).

Hvordan forstår I denne udtalelse, og hvordan omsætter I den i jeres liv?
- 2 2 Mos 20,8-11
Hvad tænker I umiddelbart, når I læser denne tekst?
- 3 2 Mos 16,21-27
Hvad kan israelitternes manna-erfaring lære os?
- 4 Sl 92

Et hasidisk ordsprog siger:
"Sæt ikke jeres lid til mirakler, recitér salmer!"

Hvad siger dette ordsprog om salmernes mulighed for at berige vores liv?

Hvad betyder sabbatssalmen for jer?
- 5 Prøv at samle argumenter for, at sabbatten er en berigelse, hvad hvile angår.

10. uge

Sabbatshvile

– et socialt ærinde

”Seks dage må der udføres arbejde, men på den syvende dag skal der være fuldstændig hvile med hellig festforsamling. Da må I ikke udføre noget arbejde, det er sabbat for Herren, overalt hvor I bor” (3 Mos 23,3).

Hovedtanke

En del af det guddommelige mandat til at ”herske” over skaberværket er at unde alle mennesker og husdyr hvile.

Introduktion

I juni 2020 lod Muriel Bower, borgmesteren i Washington, male ”Black Lives Matters” med kæmpe bogstaver på en gade i nærheden af Det Hvide Hus. Dette stykke af gaden navngav hun ”Black-Lives-Matter-Place”. Politivolden mod afroamerikanere har udløst reaktioner i hele verden og ikke kun i USA. Mennesker anerkender: Ja, ”sortes liv tæller”. Alle ved, at det ikke altid har været sådan. Farvede mennesker har i mange århundreder ikke officielt haft ret til eget liv, til uddannelse eller noget som helst andet – end ikke hvile og rekreation.

Men netop det er det bibelske sabbatsbuds ærinde. Selvom trælle var accepteret i bibelsk tid, så skulle sabbatten give alle samfundets medlemmer mulighed for at hvile og samle kræfter. Sabbatten er en enestående anordning. Den giver alle mennesker den samme værdighed over for Gud og har endda påvirket de moderne demokratiers love.

Oversigt

Søndag	Retten til hvile	1 Mos 1,26-27; 9,6
Mandag	Frihedsfest	5 Mos 5,12-15; Rom 6,1-7; 2 Pet 2,19
Tirsdag	Guds kærlighed	2 Mos 19,6; 23,12; 1 Pet 2,9
Onsdag	Frelsens dag	Joh 5,7-16; Es 58,2-3
Torsdag	Pagtstegnet	2 Mos 31,13,16,17; Hebr 12,2
Fredag	Lovens fylde	Rom 13,8-10; Matt 25,40

Retten til hvile

1 Mos 1,26-27; 9,6

I hvilket omfang er det at være "Guds billede" en gave og en opgave?

Hvor bliver menneskerettigheder krænket, hvor jeg bor?

Forståelse

Sabbatsbuddet fra Sinaj er en grundlæggende anerkendelse af alle menneskers værdighed. Opfordringen til at hvile på den syvende dag, sabbatten, stod i skarp kontrast til slavesamfundets sociale regler. Hvor overklassen så sig selv som udstyret med fritidens privilegium og anså slaverne for at være bestemt til at arbejde non-stop, så blandede sabbatten kortene på ny. Den bryder fuldstændigt med det gængse fordelingssystem og giver en helt anden forståelse af livet, idet enhver skabning tildeles sin gudgivne værdighed. Alle skal arbejde seks dage, og alle har samme ret til en fridag. Fundamentet for slavesamfundet er dermed i realiteten ødelagt. Sabbatten betyder frihed for enhver jøde og enhver anden skabning. På sabbatten er der ingen forskel på overordnede og lønmodtagere.

Anvendelse

Racisme, kvindehad, vold mod børn og eksklusion af mindretal gør det klart, at bevidstheden om alle menneskers værdighed savnes hos mange mennesker. Den, der fik lov til at udvikle en bevidsthed om egen værdighed, omgås også andre mennesker med værdighed. Mennesker har brug for menneskeværdighedens anerkendelse. Jovist, retsstatens grundlov og de bibelske bud findes, men menneskeværdighed skal læres og leves. Fordi det gør ondt at blive behandlet uværdigt, er det et ærinde for alle mennesker, der er bevidst om deres eget værd, at stå op for andres værdighed, i givet fald også i offentligheden.

Refleksion

"Vi har hele livet til at fylde udtrykket menneskeværdighed med liv" (Paul Schilbler).

Frihedsfest

5 Mos 5,12-15
Rom 6,1-7
2 Pet 2,19

Hvilke friheder, som kommer mennesker til gode, har Gud sørget for?

Oplever jeg også Gud som den, der sætter fri?

Forståelse

Når man læser i Bibelen, opdager man næppe, at sabbatten aldrig er et tema i patriarkenes historier. Selvom hviledagen har sin plads i skabelsesberetningen, er israelitternes bevidsthed om at fejre sabbatten åbenbart baseret på folkets eksoduserfaring. De lærer den at kende første gang efter udfrielsen i forbindelse med manna-underet (2 Mos 16). Det bliver således også forståeligt, at sabbatten i 5. Mosebog begrundes med udfrielsen af slaveriet.

Paulus beskriver, hvordan dåben bliver til en ny begyndelse. Den troende får del i det nye menneske, som Kristus giver mulighed for. Syndens magt ender, for Kristi død har opslugt den. I henhold til jødisk lov slettes alle skyldfordringer, når døden indtræder. Når man er død, kan man ikke længere stilles til ansvar for sine handlinger. Med Kristus er mennesket opstået til et nyt liv med nye muligheder.

Anvendelse

Sabbatsbuddet er en opfordring til at bytte roller. "Husk, at du selv var træl i Egypten..." Vær empatisk. Forestil dig, hvordan en slave lever. Sabbatsbuddet er væsentligt for vores forståelse af Gud. Vi skal opleve, at han er en Gud, der udfrier. I forståelsen af sabbatten erkender vi meningen med alle andre bud. Gud sletter krav, gør immun overfor nedværdigende krav, idet han gør os bevidst om vores værd. Religion, der ikke gør fri og giver værdighed, skader mennesker. Gud driver ikke mennesket ind i et hjørne. Han frigør.

Guds kærlighed

2 Mos 19,6; 23,12
1 Pet 2,9

Hvordan sørgede Gud for, at hans skabninger kunne "samle kræfter" (Bibelen 2020)?

Hvad kan kristne gøre for, at deres medmennesker kan "samle kræfter"?

Forståelse

Israels særstatus blandt folkeslagene er baseret på Guds kærlighed (5 Mos 7,6-8), der var årsag til folkets udfrielse. Nu skal hele folkets liv være svar på Guds gerning. Præstens tilværelse, der udelukkende var fokuseret på Gud, skulle være deres forbillede, når det drejede sig om at adlyde stemmen, det vil sige Guds bud (ifølge SEB 101).

Midt i Sinaj-beretningen står nu pagtsbogens sammenhængende lovsamling (2 Mos 21-23) med konkrete anvisninger til retspraksis. Denne er på mange måder relateret til gamle orientalske retssystemer uden for Israel (fx den babyloniske kong Hammurabis lov), men den har også egne karakteristiske træk, der er typiske for Israel. De sigter mod at vise solidaritet med dårligt stillede grupper af mennesker: slaver, fremmede og de fattige. Lige fra starten er der love om frigivelse af slaver.

Sabbatsbuddet er kun anden del af sabbatsanvisningerne: både sabbatsåret og sabbatsfejringen fremmer solidariteten med de fattige i befolkningen. I det syvende år skal udbyttet af de brakliggende marker, vinmarker og olivenlunde tilhøre de fattige og derefter endda til dyrene. I forbindelse med dette er den syvende dag en tid til "at puste ud" (1992), som alle skabninger har krav på.

Refleksion

I hvilket omfang modsiger det sabbattens ånd, når modefirmaer i Asien laver tøj baseret på nedværdigende vilkår, når mennesker hos os arbejder for lønninger, de ikke kan leve af, og når billige fragtpriiser fører til uværdige forhold i speditioner?

Frelsens dag

Joh 5,7-16
Es 58,2-3

Hvad er forskellen på Jesu og de skriftlærdes forståelse af sabbatten?

Hvilke konsekvenser har det for måden, man holder sabbat på, når den er til for mennesker.

Forståelse

Ifølge Mishna-traktaten *Shabbat* bliver det udtrykkelig betegnet som synd at bære en seng på sabbatten. Det sidste af de 39 forbudte aktiviteter er at bære en byrde fra et område til et andet. Med listen over disse aktiviteter ønskede man ikke at behandle folk som børn, men at adskille sabbatten fra de andre dage i ugen. Der var dog den mulighed for at gøre tingene lettere ved at definere to områder som ét eller at have to mænd til at bære, hvad én alene ikke havde lov til at bære.

Ikke helbredelsen alene er grunden til fordømmelsen af Jesus, men snarere Jesu svar: "Min fader arbejder stadig (ordret: *indtil nu*), og jeg arbejder også". Jesus retfærdiggør helbredelsen på sabbatten med at henvise til sin Faders arbejde, der fortsætter ud over afslutningen af skabelsesarbejdet. Sabbatten baseredes på Guds hvile. Men efter sin hvile, i slutningen af skabelsesugen, fortsætter Gud med at arbejde for menneskers ve og vel uden ophør. Der er derfor heller ingen grænser for Jesu arbejde. Med denne analoge konklusion hævdede Jesus at have de samme rettigheder som Gud selv. Som en direkte og uundgåelig konsekvens af dette "måtte" Jesus "absolut" – også og især på denne dag – genoprette den lamme mands helbred.

Refleksion

Sabbattens sande ånd udtrykker sig ikke i spørgsmålet "Hvad må jeg (ikke)?", men snarere i ønsket om at opleve frelse/heling og frihed og give det videre.

Pagtstegnet

2 Mos 31,13,16,17
Hebr 12,2

Hvilket tegn indsatte Gud for pagten med os mennesker?

Hvad er for mig et troværdigt tegn for min forbindelse til Gud?

Forståelse

Sabbatsbuddet hører med til anvisningerne for opførelsen af helligdommen. Buddet om at hvile på sabbatten gælder også under arbejdet på og i helligdommen. Sabbatten forstås her, som også i det babyloniske eksil (Ez 20,12), som et tegn på den ubrydelige pagt med Gud, hvormed hele verden skal erkende, at Gud gør krav på dette folk (helligør dem for sig selv).

For di offergudstjenester ikke kunne holdes i eksilet, blev sabbats-hvilen senere i praksis det vigtigste kendetegn, der adskiller Israel fra andre folkeslag.

Hvorfor trues man så med at lide døden, når der udføres arbejde på sabbatten (2 Mos 31,15)? Af tekstsammenhængen fremgår det, at der er tale om anvisningen til bygningen af helligdommen. Sabbatten, forstået som helligdom i tiden – analog til den fysiske helligdom, tabernaklet, hvor man møder Gud – er her – helt svarende til logikken om salvesesolien og røgelsen (sml. 30,32-38) – ligeledes forbundet med truslen om døden.

Anvendelse

Sabbatten er et evigt tegn og en evig pagt. Den gælder for Gud og hans folk. Den er et symbol på deres forhold til hinanden, et pagtstegn, som det også blev sagt om regnbuen hos Noa (1 Mos 9,12; 13,17) og om Abrahams omskæring (1 Mos 17,11). Israels opmærksomhed på Guds vilje og dets ubetingede frihed fra rastløst slaveri er for alle tider et symbol på Guds helliggørende nærvær (jf. 2 Mos 29,43), selv når helligdommen ikke længere eksisterer og Jerusalems tempel er ødelagt.

Refleksion

“Vi har ikke brug for fritid for at holde sabbat; vi har brug for sabbatten for at opleve fritid” (A. Martin, “Notes sur le Sabbat”, in *Foi et Vie* 5 [1975], 48).

Lovens fylde

Rom 13,8-10
Matt 25,40

Hvordan kan Jesus kende sine efterfølgere?

Paulus giver sine etiske formaninger (Rom 12,1 ff.) med fokus på kærlighedsbuddet. "[En] kristen bør ikke begrænse sig til at opfylde lovens forpligtelser. Når alt er opfyldt, skatter og afgifter betalt, står der altid én gæld tilbage: kærlighedsfordringen. Den, der opfylder dette største og første bud (Matt 22,39), kan ikke på samme tid overtræde de andre bud, for kærlighed omfatter alle livets områder og relationer. 'Opfyldelse af loven' henviser oprindeligt til loven i Det Gamle Testamente, men inkluderer også ideen om, at enhver lovlig forpligtelse, såsom statslige regler, opfyldes på fuldkommen vis, når loven ikke kun efterleves i det ydre, men snarere når kærlighedens ånd styrer den" (Echter Bibel, Bd. 5, 65f.).

Refleksion

Hvad betyder det for sabbatten, at kærligheden altid skal stå i centrum?

Resumé

Sabbatten er til for alle mennesker. De skal hjælpe hinanden til at ånde lettet op og opleve den frihed, som Gud har tiltænkt sine skabninger.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

- 1 **Hvad forbinder I med sabbatten?**

Hvilken betydning har "de andre" for jeres sabbatshvile?
- 2 1 Mos 1,26-27
Hvordan støtter Bibelens budskab mennesker i at omgås sig selv og andre på en værdig måde?
- 3 5 Mos 5,12-15
Israel skulle lære at holde sabbat i Guds ånd. I hvilket omfang spiller tanken om bevarelse af værdighed hhv. det sociale ansvar en rolle i jeres "sabbats-opdragelse"?
- 4 Joh 5,7-16
Hvilken betydning har den blindes helbredelse på sabbatten for vores forståelse af sabbatten og dens praktisering.
- 5 **Hvorfor er lovtrældom på sabbatten ikke en bibelsk tanke?**
- 6 **Hvad kan sabbatten stå som tegn på i dag?**

11. uge

Freden bag horisonten

”Derved blev de advarende eksempler for os, for at vi ikke skal få lyst til det onde, sådan som de fik det“ (1 Kor 10,6).

Hovedtanke

Gud har det bedste for øje for sit folk. Vejen dertil har udfordringer, men det kan betale sig at gå den med Guds hjælp.

Introduktion

Midt i den idylliske Arnbjerg Park i hjertet af Varde by, finder man en tro miniaturrekopi af Varde by, som den så ud omkring 1860. Varde Miniby er verdens ældste håndværksmæssig korrekt opførte miniaturreby. Minibyen er opført i forholdet 1:10 og udgøres af i alt ca. 300 minihuse, og hvert år kommer nye bygninger til (se hvidbjerg.dk/oplevelser/attraktioner/varde-miniby).

Det drejer sig om modeller, der ikke erstatter originalerne, men det er meget seværdige gengivelser af bygningerne.

Modeller og symboler henviser altid til noget større. En vielsesring er for eksempel et tegn på ønsket og løftet om evigt at holde sammen. Ringen er et symbol på uendelighed, tilhørsforhold, løfte om troskab og loyalitet og ønsket om at være der for partneren.

Gud gav Moses den opgave at bygge en helligdom (2 Mos 25,8-9). Han havde en nøjagtig plan for, hvordan den skulle se ud, og han gav Moses detaljerede anvisninger. Men tabernaklet er et billede på en større ”helligdom”, et symbol på hele Kristi frelsesplan og et tegn på, at Gud ønsker at bo hos sit folk. Også sabbatten er en forsmag på den evige hvile, som vi vil opleve hos Gud.

Oversigt

Søndag	På vej til målet	1 Kor 10,1-13
Mandag	Befriet fra synd	3 Mos 4,32-35
Tirsdag	Stadig i ørkenen?	5 Mos 12,9-12; Jos 1,15; 21,43-45
Onsdag	At holde fast i troen	Hebr 4,1-11
Torsdag	At møde Gud med åbent sind	Sl 95,6-11
Fredag	At finde ro og fred	Gal 3,22-26

På vej til målet

1 Kor 10,1-13

Hvad skal korintherne vide?

Hvilken advarsel og hvilken trøst ligger der i disse vers?

Forståelse

Gud reddede og bevarede flere gange sit folk. Skyen om dagen og ildsøjlen om natten var tegn på Guds ledelse. At folket kunne gå tørskoet gennem Det Røde Hav viser, hvordan Gud åbnede flugtveje i kritiske situationer. Klippen med rindende vand og mannaen i ørkenen bliver af Paulus tolket som Kristi virke, idet han er livets vand og livets brød (sml. Joh 4,10; 6,48). Apostlen ser det som tegn på dåb og nadver. Han bruger israeliternes erfaring i ørkenen som eksempel for at gøre korintherne opmærksom på forkerte tankemønstre.

Dåb og nadver er ikke en pris, der skal betales for at få adgang til Guds rige. Troens liv og åndelig vækst er en livslang proces.

Anvendelse

Paulus kalder kristne til at være opmærksomme på fem holdninger og måder at handle på, så de kan holde fokus på målet for troens rejse:

1) Få ikke lyst til det onde!

Hvor er der i mit liv synder, som jeg holder fast i og ikke kan slippe? Hvor er jeg ikke villig til at tilgive?

2) Bliv ikke afgudsdyrkere!

Hvad eller hvem er vigtigere for mig end min relation til Gud?

3) Bedriv ikke utugt!

Fører de kontakter, som jeg dyrker, mig nærmere til Gud eller snarere det modsatte? Hvordan kan jeg være med til, at andre kan finde Gud?

4) Udæsk ikke Kristus!

Hvor er jeg fristet til at protestere mod den vej, som Gud viser mig (sml. 4 Mos 21,4-6)? Har jeg lov til at beklage mig?

5) Giv ikke ondt af jer!

Hvordan kan jeg lære mig selv og mine behov bedre at kende, så jeg kan se, hvad der virkelig er vigtigt? Hvornår er min irritation over menigheden eller hverdagssituationer berettiget?

Befriet fra synd

3 Mos 4,32-35

Hvilke opgaver har præsten og synderen i dette ritual?

Hvordan foregik syndstilgivelse dengang – og hvordan sker den i dag?

Forståelse

Israels folk frembringer forskellige ofre: brænd-, afgrøde-, takke-, synd- og skyldofre. Det er ritualer. Der er knyttet præcise anordninger til dem, både hvad angår formål, tid og sted, offerets køn og forfatning og selve handlingen, og hvem der skal deltage i den.

Syndofferet bringes til soning for den ofrendes individuelle synder. Israelitten skal bringe et fejlfrit lam, et hundyr, til brændofferalteret ved helligdommen, lægge hånden på det og slagte det. Præsten skal stryge noget blod på alterets horn, hælde resten ud ved alterets sokkel og brænde alt dyrets fedt. På denne måde skaffes der soning for skylden.

Synd medfører døden (Rom 6,23). Blod er symbol på liv (3 Mos 17,11). Jesus Kristus har frivilligt givet sit liv for at fri os ud af syndens fælde én gang for alle (1 Pet 1,18-21). Det offer, han har bragt, er nok til at frelse alle, der tager imod tilbuddet.

Anvendelse

Hvilke "ritualer" kan nu om stunder være et tegn på anger og synds-bekendelse? Følgende bøn kan være en opfordring til en praksis:

Herre, jeg har syndet i tanker, ord og gerninger. Noget gjorde jeg bevidst, andet ubevidst. Det, jeg er bevidst om, ønsker jeg at nævne for dig:

Jeg beder dig om at tilgive mig og gøre mig til det menneske, som du ser i mig. Jeg takker dig for din klippefaste kærlighed. Amen

Refleksion

"Se, dér er Guds lam, som bærer verdens synd" (Joh 1,29).

Stadig i ørkenen?

5 Mos 12,9-12
Jos 1,15; 21,43-45

Hvilket løfte klynger Israel sig til?

Hvilken sammenhæng er der mellem opfyldte løfter og hvile?

Forståelse

Israels identitet er knyttet til dets historie. Folket henviser til forfædrene og Guds ledelse i fortiden. Gud havde givet Abraham tre løfter i forbindelse med pagt slutningen: efterkommere, land og velsignelse (1 Mos 12,1-3; 15,5-8; 17,1-8). Det stoler senere generationer på.

Gud vil give sit folk landet Kana'an i arv. Hans løfte gælder også efter alle årene i Egypten, som Gud udfrier dem fra. Det lykkes ikke for Moses at føre dem direkte til Kana'an på grund af frygt for landets indbyggere og manglende tro (4 Mos 14). Alligevel fornyr Gud pagten og løftet om, at de skal finde *hvile* der. Det er først næste generation, der under Josvas ledelse når frem til det lovede land. De har nået målet og endelig fundet et hjem og fred.

Hebræerbrevets forfatter siger derimod, at de ikke nåede frem til den lovede hvile (4,6). Han tolker det, at ørkengenerationen ikke kom frem til Kana'an, som advarende eksempel på, at hvilen hos Gud kan forfejles. De israelitter, der døde i ørkenen, har ikke oplevet løftet om det forjættede land gå i opfyldelse. Selv om de ikke nåede dette mål, ligger afgørelsen for, om man opnår evig hvile, ene og alene hos Gud. Også Moses døde i ørkenen.

Anvendelse

Tålmodighed og udholdenhed hører formentlig ikke til vores spidskompetencer. Hvad hjælper os til at holde os målet for øje, når vi kraftesløse og modløse befinder os i *ørkenen*? Hvordan kan man finde hvile i perioder med ørkenvandring?

Refleksion

”Mod er godt, men udholdenhed er bedre.
Det vigtigste er udholdenhed” (Theodor Fontane).

At holde fast i troen

Hebr 4,1-11

Hvordan kan man komme ind til Guds hvile? Hvad er det, der gør den attråværdig?

Forståelse

Gud hviler på den syvende skabelsesdag. Arbejdet er gjort, målet nået. Det glæder han sig over. Dette koncept, at finde hvile i fællesskab med ham, ønsker han at forære menneskene.

Ørkengenerationens israelitter havde de samme forudsætninger som Hebræerbrevets modtagere. Men de nåede ikke frem til Guds hvile. De døde i ørkenen på vej til det lovede land. Årsagerne var deres ulydighed og forstokkede hjerter. Dette eksempel skal være en advarsel og et wake-up call for hebræerne. For dem gælder det løfte stadig, som andre ikke fik glæde af. De har lov til at håbe på, at de vil gå ind til Guds hvile. Vejen dertil går via tro (v. 3), lydighed (v. 6) og åbne hjerter (v. 7).

Anvendelse

Gud er med israelitterne på vejen gennem ørkenen og til det lovede land. Undervejs er der mange, der mister målet af syne. Deres tillid til Guds ledelse smuldrer.

Gud er med hebræerne og korintherne (se søndagsafsnittet) på vejen gennem det jordiske liv og ind i sit rige. At de når frem til målet, er for mange en selvfølge. De bliver blinde for den måde at leve på, som ville være hensigtsmæssig.

Gud er med os og menigheden på vejen til det himmelske hjem. Kristus har omsorg for enhver. Hvilken plads har tro, lydighed og åbne hjerter hos os?

Refleksion

”Søg Herren, når han er at finde, kald på ham, når han er nær“ (Es 55,6).

At møde Gud med et åbent hjerte

Sl 95,6-11

Hvad vil salmisten sige med sin advarsel?

Hvordan kan det være, at troende bliver modvillige over for Gud?

Forståelse

Folket murrede i Massa og Meriba, mens de vandrede i ørkenen (2 Mos 17,1-7). Stednavnene står for de udfordringer, hvor tingene mislykkedes. *Massa* betyder fristelse og *Meriba* strid/beklagelse. De led under vandmangel. De begyndte at tvivle på Gud og hans ledelse. Dette billede tager salmisten op for at komme med en advarsel, der senere bliver citeret i Det Nye Testamente: "Gør ikke jeres hjerter hårde" (Hebr 3,8; 4,4-7).

Bibelen taler om at forhærde hjertet eller gøre nakken stiv (2 Mos 7,3; Mark 6,52; Neh 9,16). I *hjertet* træffes beslutningerne. *Nakken* står for viljen til at anerkende en autoritet (et åg). *Forhærdelsen* er et billede på uviljen imod at underordne sig Gud og have tillid til hans ledelse.

Hvad end der måtte ske, så må det aldrig glemmes, at Gud er *for* mennesket og ønsker at give helbredelse i dag og i fremtiden.

Anvendelse

Hvordan kan man til stadighed være åben over for Gud og minde sig selv om, at han aldrig vil glemme sine børn. Somme tider mangler vi overskud, fordi det, vi har lidt, tynger. For at kunne klare det, der ligger forude, kan det tit være en hjælp at se tilbage på tidligere erfaringer. Visheden om, at Gud leder, åbner hjertet for lovprisning og opmuntrer til at lægge tidligere lidelser i Jesu hånd.

Refleksion

"Kom, alle jer, der arbejder hårdt og er tyngt af bekymringer. I kan hvile ud hos mig. Tag min byrde på jeres skuldre, og lær af mig, for jeg er beskeden og tålmodig. Så får I ro i sjælen. Min byrde er god, og den er let at bære" (Matt 11,28-30, Bibelen 2020).

At finde hvile og fred

Gal 3,22-26

Hvad gør et menneske til et Guds barn?

Paulus skriver til kristne, der er knyttet til Gud i troen. Kun få af dem hører til Israels folk. De har bekræftet deres tro på Kristus ved deres dåb og indretter nu deres liv efter ham. De ved, at Gud kalder dem sine børn (1 Joh 3,1). Han har antaget dem, indsat dem som arvinger og skænker dem frihed. På grund af deres praktiserede tro hører de til det åndelige Israel og er arvinger til de løfter, som Gud gav Abraham.

Resumé

Gud fører sine børn ind i sit evige rige, hvor de kan finde hvile og kan leve i fred. På vejen dertil skulle ingen helst miste målet af syne.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

1 "Hellere en fugl i hånden end ti på taget."

Kan dette ordsprog også gælde i åndelige sammenhænge?
Er I tilfredse med det, I har opnået, eller længes I efter mere?

2 5 Mos 12,9-12

Hvilken hvile har israelitterne endnu ikke opnået?
Hvad forventer de af denne hvile?
Hvorfor er vejen dertil så vanskelig for dem?

Hvordan taler disse vers ind i vores tid?

3 Sl 95,6-11

Tilbedelse af Gud og hjertets forhærdelse - hvordan passer det sammen?

Hvilken form for "vandmangel" kunne få jer til at tvivle på Guds omsorg?

4 Hebr 4,1-11

Hvordan har målet for hvile ændret sig fra Det Gamle Testamente til Det Nye Testamente?

Hvordan kan man komme ind i Guds hvile?

Hvorfor er det så vigtigt med "i dag"?

5 Hvad kan vi gøre for at få de "ti fugle på taget"?

12. uge

Den hvileløse profet

Jonas' Bog

"I storbyen Nineve lever der mange uskyldige dyr og mere end 120.000 mennesker, som ikke ved, hvad der er rigtigt og forkert. Kan du ikke forstå, at jeg ikke vil miste dem?" (Jon 4,11, Bibelen 2020).

Hovedtanke

For mennesker, der regner sig for den åndelige elite, kan Guds hensigt at frelse føre til indre uro. Men Guds nådige omsorg gælder alle mennesker.

Introduktion

Der findes mennesker, der bestandig er undervejs eller i bevægelse og derfor ikke kan finde ro. Uroen driver dem fra et sted til et andet. De søger adspredelse for ikke at være alene med sig selv eller skulle tænke over deres eget liv. Dette er grunden til, at rastløse mennesker også flygter fra steder med ro. Eller de undgår roen ved forbrug af medier. Kender jeg mennesker, der har det sådan? Eller gælder det for mig?

Den konstante tilgængelighed ved hjælp af moderne teknologi er måske symptomatisk for nutidens rastløshed. Og alligevel har dette fænomen tilsyneladende altid eksisteret. Et eksempel på dette er profeten Jonas. Selvom årsagerne til hans uro måske har været forskellige fra vores, gav de sig også udslag i stor rastløshed. Hvad kan vi lære af denne beretning?

Oversigt

Søndag	Profet til Israels frelse	2 Kong 14,23-27
Mandag	På flugt fra opgaven	Jon 1,1-3
Tirsdag	Sønderrevet i sit indre	Jon 1,4 til 2,1
Onsdag	Lys i mørket	Jon 2
Torsdag	Uønsket succes	Jon 3
Fredag	Utilfreds med Gud	Jon 4

Profet til Israels frelse

2 Kong 14,23-27

Hvilken god nyhed kunne Jonas meddele sit folk?

Betyder frelse for ens eget folk ulykke for andre?

Forståelse

Jonas' virke som profet sker i den tid, hvor Jeroboam II er konge i Nordriget Israel (782/81-753 f.Kr.). Før hans styre blev Israel hyppigt angrebet af aramæiske stammer (2 Kong 13,3-5). Kong Joash kunne befri de israelitiske byer og hente dem tilbage (2 Kong 13,25).

I denne historiske sammenhæng trådte Jonas frem og forkyndte på Guds vegne, at Jeroboam atter ville udvide Israels grænse til den position, den havde på Davids tid. Da dette var gået i opfyldelse, oplevede Israel endnu engang en kort opblomstring.

Den væsentligste forskel mellem Jonas' Bog og de andre profetiske bøger er, at den (undtagen i Jon 3,4) ikke indeholder en samling profetiske ord, men en beretning om profeten selv. Desuden står hedninger (ikke-israelitter), hvis omvendelse og tro præsenteres som eksemplariske, i fokus.

I øvrigt er det bemærkelsesværdigt, at Jonas hører til de fire profeter fra Det Gamle Testamente, der direkte henvises til i evangelierne (Jonas: Matt 12,39-41; Luk 11,29-32; Elias: Matt 17,11.12; Elisa: Luk 4,27; Esajas: Matt 15,7).

Refleksion

Hvad er særligt fascinerende ved denne bog for mig?

På flugt fra opgaven

Jon 1,1-3

**Hvordan reagerer Jonas på Guds opfordring?
Hvad får ham til at gøre det?**

Hvornår har jeg handlet på lignende måde?

Forståelse

Jonas svarer på Guds kald, idet han flygter i den modsatte retning. Ikke fordi han vil gemme sig for Gud (hvad han jo ikke kan) eller på grund af angst for beboerne i Nineve (som var kendt for deres grusomhed). Motivet for hans bekymring består i, at Gud kunne skåne byen, hvis den angrede (4,2).

Dette står dog i modsætning til hans billede af verden og hans folk. Ikke kun fordi de er fjender, men snarere fordi han ikke under hedningerne frelse og frygter, at Israel taber sin fortrinsstilling. I hans hjerte er der ikke plads til barmhjertighed overfor byen, der er et skoleeksempel på vold blandt mennesker. Guds (eventuelle) velvilje overfor Nineve er ikke til at bære for ham.

Det er bemærkelsesværdigt, at Jesus netop minder om Jonas, da han klandrer sit folk for dets åndelige hovmod og holder dem hedningers forbillede for anger og omvendelse for øje (Matt 12,38-42; Luk 11,29-32).

Anvendelse

Til alle tider står troende i fare for at indsnævre omfanget af Guds kærlighed og barmhjertighed overfor alle mennesker. En snæversynet tankegang er næppe egnet til at dyrke sunde og afslappede relationer til andre. Den leder snarere til frygt og fjendebilleder. Jonas' Bog er et lærestykke mod hårdhertet frelsesegoisme. Gud selv gør det umisforståeligt klart, at han ikke tilbageviser nogen, der oprigtigt og ydmygt kommer til ham.

Refleksion

"Ikke at ville dømme andre er ofte et tegn på humanitet" (Friedrich Nietzsche). Hvor hælder jeg til at fælde domme, som kun tilkommer Gud? Hvad hjælper mig til at se andre mere med Jesu øjne end med mine egne?

Sønderrevet i sit indre

Jon 1,4 til 2,1

Hvordan reagerer søfolkene på Jonas' bekendelse til Gud?

På hvilken måde står de Gud nærmere end profeten gør?

Forståelse

I deres dødsangst griber besætningen til alle tænkelige midler, mens Jonas derimod har "lagt sig til hvile" og sover. Han stilles til ansvar efter at være afsløret som årsag til stormen.

Jonas afslører først, hvad landsmand han er og dermed sin religion. Han citerer derefter den traditionelle trosbekendelse, at Jahve er "Herren, himlens Gud, som har skabt havet og det tørre land". Dette er stikordet. Som havets Skaber er han også dets hersker (Sl 89,10). Alle får således kendskab til, at der består en sammenhæng mellem Jonas og stormen.

De hedenske søfolk erkender, at en flugt fra Gud er umulig. Nøden lærer dem at bede – mens Jonas sover.

Anvendelse

"På den tid må Jonas' Bog have virket provokerende på hans landsmænds tro ... For dem boede Gud alene i Zion, og uden for Israel fandtes ingen frelse. Bevidst om sin egen udvælgelse holdt man indtil fast ved rettroenhed og lovydighed, og udadtil skulle kontakt til anderledes troende undgås for ikke at blive besmittet. Forfatteren af Jonas' Bog sætter det intolerante teologiske snæversyn op mod billedet af en større Gud, der er grænseløs i sin hengivenhed over for mennesker" (Heinz Zahrnt, *Das Leben Gottes*, München 1997, 209).

Refleksion

Opfatter jeg anderledes troende som konkurrenter? Eller er de for mig mennesker, der har en anden historie med Gud, som jeg kan lære noget af på trods af alle forskelle, der er imellem os?

Lys i mørket

Jon 2

Hvordan vurderer Jonas sin situation?

Hvorfor er åbenhed det første skridt til problemløsning?

Forståelse

Mens Guds ord falder for døve ører hos profeten og opfordringen besvares med flugt, adlyder naturen Skaberen på ordet (sml. Es 1,3). Efter stormen (Jon 1,4) gør fisken det, som Gud har befalet: den sluger Jonas og kaster ham senere op på land.

I Jonas sker der en forvandling. Hans nødskrig indeholder ikke en eneste bøn, men er udelukkende et råb om hjælp. Frem for alt vidner råbet om frelse i form af en takkesalme til Gud, der reddede Jonas fra drukning. Som takkesang viser denne salme paralleller til sammenlignelige bønner fra Det Gamle Testamente:

- Den kan sammenlignes med strukturen i Hiskijas takkesang (Es 38,9-20).
- Motivet er nødskrigets bønghørelse (sml. Sl 18,7; 118,5; 138,3).
- Bønnen skildrer den nød, der er overstået (Jon 2,4-7),
- anerkendelsen af redningen (1-8) og
- taknemmelig indfrielse af løfter (10).

Dermed viser Jonas sig som medlem i Det Gamle Testaments bønnefællesskab. Han erkender, at Gud har holdt ham i live i fiskens bug, og takker ham for sin uforklarlige nåde.

Anvendelse

De, der har følelsen af at falde i et stort hul, bliver målløse – overvældet af frygtens og fortvivlelsens kraft. Men de, der kan sætte ord og billeder på deres situation, har taget det første skridt til at overvinde nøden. De, der ser deres situation i øjnene, ikke snakker udenom eller fortrænger den og kan give udtryk for den usminkede sandhed, er åbne for en løsning af deres problemer.

Refleksion

Hvad kan hjælpe mig til at anerkende min situation og også at indrømme problemerne?

Uønsket succes

Jon 3

Hvad indebærer Jonas' domsbudskab, og hvad fortier den?

Hvad er en "prædiken" uden evangeliet?

Forståelse

Jonas' budskab til Nineve består af et eneste udsagn: "Om fyrre dage bliver Nineve ødelagt." (Hvor mange dage mon Jonas har prædikeret? Én?) Domsforkyndelsen indeholder hverken en begrundelse eller en opfordring til omvendelse. På trods af sin utrolige redning og den tilsyneladende forvandling af hjertet er profeten fanget i gamle tankemønstre. Den indre splittelse er årsagen til hans rastløshed.

Jonas har åbenbart ingen interesse i Nineves omvendelse. Han håber derimod, at Gud endelig ødelægger byen. Det er derfor kun logisk, at hans prædiken kun består af en kort, hjerteløs trussel om dom.

På trods af hans betænkelige "evangelisering" tager menneskene i Nineve Jonas' budskab alvorligt. De viser Gud deres omvendelse med handlinger af anger og ydmyg underkastelse.

Anvendelse

Hvad Jonas skal forkynde – og først og fremmest selv lære – er, at domsbudskabet er udtryk for guddommelig kærlighed og skal bevirke menneskers frelse. Derfor er den bibelske fremstilling af dommen ofte forbundet med nåden. Jesus sammenfatter sin opgave i tanken om, at han vil frelse og ikke dømmе (Joh 12,47). Netop hans død forkynder dommen og frelsen på samme tid. Den dom, der gælder synderen, tager han på sig. Guds NEJ rammer den syndfri Jesus, så Gud kan sige JA til synderen.

Refleksion

Hvilken betydning har det, at Jesus er trådt i mit sted, og at Guds dom ramte ham?

Utilfreds med Gud

Jon 4

Hvad begrundes Jonas sin vrede med?

I hvilke situationer har jeg været skuffet over Gud?

Vers 2 er nøglen til at forstå Jonas (se mandagsafsnittet). Man bør anerkende, at profeten på trods af sin vrede over Gud henvender sig til ham og taler med ham. Han kunne i sin skuffelse jo også have forholdt sig tavs. Men han fremlægger sine betænkeligheder for Gud.

Jonas havde et problem med, at byen kunne blive forskånet. Dens indbyggere var jo hedninger og Israels fjender. Det ville så kun være et spørgsmål om tid, inden assyrerne ville slå tilbage. Derfor skulle man her lade ret gå for nåde. Dertil kom, at han ville blive utroværdig, hvis den dom, han forkyndte, udeblev.

Resumé Jonas er hvileløs. Han er et offer for sin egen sort-hvide tankegang. Selvom han selv nådig blev forskånet i fiskens bug, under han ikke Nineve Guds barmhjertighed. Beretningen ender med et (for os) ubesvaret spørgsmål.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

1 Forestil jer, at I hører til landets elite på grund af jeres nationalitet eller religion. Hvordan har I det så med, at de dermed forbundne privilegier pludselig står til rådighed for alle?

2 Jon 3,10 til 4,2

Hvad er Jonas' problem, som i sit indre sønderriver ham og ikke lader ham komme til ro?

Hvad burde Jonas' "Jeg vidste jo" egentlig have ført til?

Hvorfor er det vigtigere for nogen at lade ret gå for nåde i stedet for at lade nåde gå for ret? Hvordan har I det med det?

Hvilken betydning har det for os (som menneskehed, som kristne), at Gud er, som Jonas beskriver ham?

3 Jon 4,3-9

Hvorfor er Jonas' vrede på den ene side forståelig og på den anden side uacceptabel?

Hvordan kan det forklares, at Gud omgås den oprørske profet så omsorgsfuldt? Hvad kan man udlede af dette vedrørende vores forhold til Gud?

Hvordan har I oplevet Guds nådige omsorg og fundet hvile i den?

13. uge Opfyldelsen

"Men som der står skrevet: Hvad intet øje har set og intet øre hørt, og hvad der ikke er opstået i noget menneskes hjerte, det, som Gud har beredt for dem, der elsker ham" (1 Kor 2,9).

Hovedtanke

Vi har også i vanskelige tider lov til at stole på, at Gud ikke er en passiv tilskuere. Han er hos os, han viser vej og leder os til målet.

Introduktion

"Du har skabt os til dig, o Herre, og vort hjerte er uroligt, indtil det finder hvile i dig", skrev kirkefaderen Augustin i sin *Confessiones* (Bekendelser). Uro og hjerte er to af hans nøgleord. De karakteriserer begge processen for hans personlige søgen efter den rette vej: *uro* står for omvej, fremmedgørelse, opdagelse af noget nyt, dynamik, begær og længsel. *Hjertet* er menneskets centrum. Fra hjertet udgår de urolige impulser, der inviterer os til at komme hjem. Her kan et menneske møde Gud og hos ham finde den sande hvile.

Jesus kender menneskets urolige hjerte og siger: "Kom til mig, alle I, som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile" (Matt 11,28). Denne invitation er stadig aktuel i dag og gælder alle mennesker.

Oversigt

Søndag	Uventet opmuntring	Åb 1,9-19
Mandag	Et kig ind i fremtiden	Matt 24,3-31
Tirsdag	Advarsel og opmuntring	Åb 14,6-12
Onsdag	Sjælesorg i trængsel	Åb 1,9-11
Torsdag	"Hvil i fred"	Hebr 11,13-16
Fredag	"Glæd jer altid i Herren!"	Fil 4,4-7

Uventet opmuntring

Åb 1,1-19

Hvordan beskriver Johannes den truende situation? Hvordan tiltaler Jesus Johannes?

Har jeg nogensinde oplevet, at der i "mørke stunder" er "lys for enden af tunnelen"?

Forståelse

Johannes skriver sin bog i slutningen af 1. årh. e.Kr., da embedsmænd i den romerske provins i kejser Domitians regeringstid forsøgte at gennemtrumfe, at kejseren skulle tilbedes som en gud. Også Johannes udsættes for repressalier på fangeøen Patmos på grund af sin tro. Med baggrund i de akutte trusler opfordrer han menighederne til at bekende deres tro og være udholdende i deres troskab mod Jesus (v. 9).

I denne periode får Johannes en storartet vision, som opmuntrer og styrker ham. Den skal han dele med andre. "Frygt ikke! Jeg er den første og den sidste og den, som lever," siger Jesus til ham. Frygt og angst er følelser, der blokerer for et godt liv. Men Gud ønsker, at livet skal lykkes. "Frygt ikke!" – I Bibelen henvender Gud sig tit til mennesker med disse ord.

Johannes siger på sin vis med sin bog: "Kristenheden går vanskelige tider i møde. Men den er ikke overladt til sig selv. Den kan være forvisset om, at det er Gud og Jesus, der er Alfa og Omega. I tillid til dens herre, der ikke svigter den, kan den være sikker på, at han fører den til målet" (SEB 1836).

Anvendelse

"Sorg er til glæde vendt, klagen endt!
 Vor glæde skal hver tunge udsjunge!
 Syng med Guds engleskare på Jesu fødselsdag
 om fred trods nød og fare, Gud Faders velbehag,
 som vil al sorgen vende til glæde uden ende;
 bær os på børnevis ind i Paradis!"
 (Latin-dansk (1569); N.F.S. Grundtvig 1837 og 1851;
 B.S. Ingemann 1854).

Et kig ind i fremtiden

Matt 24,3-31

Hvad er højdepunktet i Jesu tale om endens tid?

Hvordan kan jeg leve et aktivt liv med ro i sindet, mens jeg venter?

Forståelse

Disciplene er bekymrede. De kommer til Jesus og spørger til de kommende begivenheder og tegnet på hans genkomst. Jesu sidste store tale begynder i v. 3. Den handler om tiden før hans genkomst, om Menneskesønnens komme og dommens dag. Talen har følgende fokuspunkter:

- Vi lever i forventningen om Jesu genkomst. Vi ved ikke, hvornår han kommer, men at han kommer (v. 36).
- Vi venter ikke på verdens ende (telos), men på fuldendelsen (syn-téleia) (v. 3 i grundteksten).
- De sidste tiders tegn (flertal!) – krige, jordskælv, hungersnød, pandemier m.m. – kommer og går. Det er først Menneskesønnens tegn (ental!) – hans synlige komme – der vil medføre det afgørende vendepunkt (v. 3.30).
- Tidernes tegn giver ingen information om, hvor lang vej der er igen. De angiver den retning, som verden bevæger sig i og bekræfter visheden om, at han kommer snart.
- Adventister er ikke fokuseret på endetids-scenarier, men derimod på evangeliet, Jesu komme og næstekærlige gerninger (v. 14.45-46).

Anvendelse

I lyset af den aktuelle udvikling er der ikke megen grund til optimisme, når man kigger ind i fremtiden. Vi er gået for vidt. Der er for meget, der er ødelagt. Der vises for lidt indsigt og vilje til forandring. Man kunne blive helt modløs. Er der stadig håb? Ja – med Jesus kan vi fortrøstningsfuldt se fremtiden i møde.

Advarsel og opmuntring

Åb 14,6-12

Hvad er det vigtigste i Guds budskab til menneskene?

Hvori består advarslen henholdsvis opmuntringen i englenes budskaber?

Forståelse

"Johannes' Åbenbaring blev skrevet til de troende i Lilleasien. Bogen skulle ikke bruges i missionsøjemed og heller ikke være en trussel imod den kristne læres modstandere. Efter synet med de tre engle identificeres modtagerne som dem, der er udholdende (v. 12). 'Guds bud' og 'troen på Jesus' i Åb 14,12 har sammenhæng med Es 8,20 ('belæringen' og 'budskabet'). Disse paralleller danner således en helhed. De troende har altså ikke tre kendetegn, men ét: De holder ufortrødent fast i det, som Gud siger, og hvad Jesus vidner om, nemlig at Kristus er Herren!

De tre engles budskaber i kap. 14 er indrammet af visioner om en himmelsk gudstjeneste (14,1-3 og 15,2-4). Her synger de, der har sejret, sejrssange (14,4-5; 15,2). Åbenbaringens Bog giver gang på gang indblik i den himmelske virkelighed. Det giver de troende styrke og bekræfter retningen i den betrængte, aktuelle situation. Sejren er allerede vundet i himlen" (Bernhard Oestreich, "Die Botschaft der drei Engel in Offenbarung 14", *Adventisten heute*, Februar 2017).

Refleksion

"Det moderne samfund er ved at formulere et antikristeligt credo, en trosbekendelse, som vil medføre straf i form af udelukkelse af samme samfund, hvis man modsætter sig den " (Joseph Ratzinger, pave emeritus).

EKSKURS

Sjælesorg i trængsel

Åb 1,9-11

"Johannes' Åbenbaring blev skrevet til troende mennesker, der var godt hjemme i den bibelske tradition og den apostolske forkyndelse. De forstod bogen og havde erfaret, at den havde kraft til at styrke troen. Derfor blev teksten gang på gang læst højt under gudstjenesten. Den blev givet videre og blev til sidst en del af kanon.

Denne samling skrifter tjente dengang – efter at de første vidner var døde – som målestok for, hvad der kunne kaldes kristent. Sådan er det stadig. Når selv urkirken mente, det var nødvendigt med en kanon for at undgå, at tidens indflydelse skulle få den til at miste den sande tro og begynde at forfalde til spekulationer, hvor meget mere er der så ikke behov for den i dag? Vi kan aldrig vide mere end apostlene. Vi vil altid være deres elever, der med omhu og flid forsøger at sætte sig ind i deres dybe tanker. Derved oplever vi disse teksters skønhed og kraft. Det får os til at bekende, at Guds ånd virker i dem.

Dengang var Johannes' Åbenbaring en hjælp for de troende i datidens aktuelle trængsler, og den var en opmuntring til at fortsætte ad troens vej i forvisning om, at Gud allerede har sejret. På samme måde giver den i dag styrke til det kristne håb. Samtidig er den en advarsel imod indrømmelser i forhold til tidsånden og imod deltagelse i de gængse kulturer, det være sig succes, velstand, individualisme eller nationalisme. Afgudsdyrkelse har mange ansigter. De anvendte bibelske symboler med deres mangfoldige tolkningsmuligheder gør os årvågne over for farerne i vores tid og styrker vores overbevisning om Guds herlige fremtid" (samme).

”Hvil i fred”

Hebr 11,13-16

Hvilke løfter indeholder denne tekst til mennesker til alle tider?

Hvordan kan Bibelens udsagn om døden hjælpe til at leve med, at livet er forgængeligt?

Forståelse

Abrahams tro er et forbillede for såvel kristne som jøder. Ud fra definitionen i v. 1 understreges det her, at han i tro havde blikket vendt mod det usynlige og fremtidige. Det var hverken landet Kana'an eller det jordiske Jerusalem, der var det endelige mål for hans rejse mod det uvisse, men den evige by, det himmelske Jerusalem. Dette synspunkt uddybes her yderligere og udvides til at gælde alle nævnte trosvidner. De har alle det tilfælles, at troen på Guds løfter endda rækker ud over døden (ifølge SEB 1820).

Anvendelse

”Døden er hvile, men tanken om døden gør én hvileløs”, skrev den italienske forfatter Cesare Pavese. Bevidstheden om ens egen forgængelighed udløser angst hos mange mennesker og fører ofte til, at emnet tabuiseres. Menneskene i Bibelen taler derimod forbløffende tit om døden.

Det helt særegne og betydningsfulde ved Bibelens budskab er, at det giver os styrke til at leve og samtidig tegner et perspektiv, der rækker langt ud over den naturlige grænse for liv. For mennesker, der har tillid til Gud, er døden blot en søvn, et øjeblikks stilhed (Joh 11,11.14). Deres liv er skjult med Kristus i Gud, og ”når Kristus, jeres liv, bliver åbenbaret, da skal også I blive åbenbaret sammen med ham i herlighed” (Kol 3,4).

Refleksion

”Den, der frygter døden, har mistet livet” (Johann Gottfried Seume).

"Glæd jer altid i Herren!"

Fil 4,4-7

Hvad siger teksten om, hvordan man kan finde ro og fred selv i en urolaget verden?

Den kristnes glæde er ikke afhængig af en speciel stemning. Den har sin årsag i Herrens nærhed, Jesu snare genkomst (v. 5). "Det er også dette håb, der giver kraften til at være mild over for enhver (*blive kendt af* betyder aktiv handlen, sml. Gal 6,10; Tit 3,2; Matt 5,44-47).

V. 7 er i den græske tekst et løfte: ... Den fred, som Gud har sluttet med os ved sin forsonende gerning ... og som overgår enhver menneskelig fatteevne, vil (ordret) bevare de kristnes inderste vilje (*hjerter*) og *tanker* i Kristus, idet han som en beskyttende magt lukker dem ind i Jesu Kristi frelsende nærhed" (SEB 1753).

Resumé Gud kender de længsler og den frygt, der gør vores hjerter urolige. Han ønsker at skænke os ro og fred i såvel dette liv som også i den kommende verden, som han har beredt for sine børn.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

1 "Du har skabt os til dig, o Herre, og vort hjerte er uroligt, indtil det finder hvile i dig" (Augustin).

Del jeres tanker vedrørende dette udsagn. Hvad siger det jer?

2 Åb 1,9-19

**Hvilken situation befinder Johannes sig i?
Hvordan reagerer Gud på det?**

**Hvordan tackler I jeres "Patmos-perioder"?
Har I oplevet at få støtte i vanskelige situationer?**

3 Matt 24,3-14.29-31

**Hvad kan vi lægge i Jesu udtalelser,
og hvad kan vi ikke lægge i dem?**

**Hvordan påvirker "tidernes tegn" jeres syn på verden?
Hvilken betydning har "Menneskesønnens tegn" for jer?**

4 Åb 14,6-12

De mennesker, som Johannes' Åbenbaring var skrevet til, forstod bogen og oplevede, at den styrkede deres tro.

Hvad er jeres erfaringer med denne bog?

**Hvad er det, der gør de tre engles budskaber aktuelle?
Hvordan styrker de jeres tro?**

5 **Gud har forberedt noget uhyre smukt til alle, der elsker ham og har tillid til ham. Hvad betyder i denne sammenhæng "hvile i Kristus"?**